

Dostęp do informacji publicznej

– Orzecznictwo i piśmiennictwo

Opracował mec. Jan Stefanowicz

Materiał opracowano w ramach projektu „Obywatelski Przybornik Antykorupcyjny” finansowanego z grantów Partnership for Transparency Fund w Waszyngtonie i Open Society Institute w Budapeszcie.

SPIS TREŚCI	str.
I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej	3
Art. 1. 1. – Informacja Publiczna	3
Art. 1. 2. – Odrębne Przepisy	3
Art. 2. – Dostęp do informacji publicznej	5
Art. 3. 1. pkt.2) – Dostęp do dokumentów	6
Art. 3. 1. pkt.3) – Dostęp do posiedzeń organów kolegialnych	6
Art. 3. 2. – Dostęp do aktów prawodawczych	6
Art. 4. – Osoby zobowiązane do udzielania informacji	6
Art. 5. 1. – Ograniczenia prawa dostępu do informacji	8
Art. 5. 2. – Prywatność i tajemnica przedsiębiorcy	8
Art. 5. 2. – Wyłączenie ograniczenia osób pełniących funkcje publiczne	8
Art. 5. 3. – Dostęp do informacji z postępowań: administracyjnego, karnego, cywilnego	8
Art. 5. 4. – Dostęp do informacji o pracy organów prowadzących postępowanie	8
Art. 6. 1. – Kategorie informacji podlegające udostępnieniu	10
Art. 6. 2. – Dokument urzędowy	11
Art. 7. – Sposoby udostępnienia informacji	12
Art. 8, 9. – Biuletyn Informacji Publicznej	12, 13
Art. 11. – Inne publiczne formy udostępnienia informacji	14
Art. 12. – Sposoby oznaczania i przekazywania informacji	14
Art. 13. – Terminy przekazywania informacji	14
Art. 15. – Pokrycie dodatkowych kosztów udostępnienia informacji	15
Art. 16, 17. – Odmowa udostępnienia informacji	15, 16
Art. 18. – Ograniczenie dostępu do posiedzeń organów kolegialnych	16
Art. 19, 20. – Udostępnienie informacji z posiedzeń organów kolegialnych	16
Art. 21. – Skarga do NSA	17
Art. 22. – Powództwo do sądu powszechnego	17
Art. 23. – Odpowiedzialność z tytułu nie udostępnienia informacji	17
II. Kodeks karny	18
Art. 241.	18
III. Kodeks postępowania karnego	18
Art. 156	18
Art. 359	19
Art. 180	21
Art. 184	23
IV. Kodeks cywilny	27
Art. 23, 24	27
V. Prawo prasowe	35
Art. 4	35
VI. Konstytucja	36
Art. 30	36
Art. 47	36
Art. 61	37
VII. Kodeks postępowania administracyjnego	39
Art. 73	39
Skorowidz zagadnień	40
Wykaz skrótów	44

I. Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej

INFORMACJA PUBLICZNA

Art. 1. 1. Każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy i podlega udostępnieniu na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie.

ODRĘBNE PRZEPISY

Art. 1. 2. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi.

ORZECZNICTWO

1) 2003.09.12 wyrok NSA II SAB 137/03 Wspólnota 2003/20/54

Pieczęć oraz podpis ministra stanowią informację publiczną. W uzasadnieniu sądu widnieją one na dokumentach urzędowych, które w całości są taką informacją. Nie oznacza to, że można domagać się ich udostępnienia w każdej formie, np. podpisu in blanco (podpis na niewypełnionym formularzu, dokumencie) lub pieczętki przy płycie CD. Mogą temu stać na przeszkodzie inne przepisy lub względy techniczne. W takim przypadku podmiot mający obowiązek udzielić takiej informacji musi powiadomić pisemnie, że nie może zrealizować wniosku w żądanej formie i wskazać inną.

2) 2003.07.02 wyrok NSA II SA 837/03 M.Prawn. 2003/17/770
w Warszawie

1. Polska Norma [...] jest informacją publiczną w rozumieniu ustawy o dostępie do informacji publicznej i jej udostępnienie winno odbywać się w trybie przedmiotowej ustawy.

2. Ogólną zasadą wynikającą z art. 61 Konstytucji, jest dostęp do informacji. Wszelkie wyjątki od tej zasady powinny być formułowane w sposób wyraźny, a wątpliwości powinny przemawiać na rzecz dostępu. Dlatego też z [...] art. 5. ust. 7 ustawy o normalizacji nie można wyprowadzać wniosku, iż przedmiotowa ustawa wyłącza stosowanie ustawy o dostępie do informacji publicznej.

3) 2003.03.07 wyrok NSA II SA 3604/02 LEX nr 78065
w Warszawie

Umowa spełniała warunki informacji publicznej – dotyczyła spraw publicznych, podpisana zaś była przez osoby, które były zobowiązane do udzielenia takiej informacji. Skarżący wskazywał, że z wnioskowaną umową zapoznał się „z grubsza”, a więc nie w całości. Takie zapoznanie nie czyniło jeszcze bezprzedmiotowym jego żądania dostępu do całości umowy.

Zarówno w aktach brak było dowodu na uzyskanie przez niego takiego rodzaju informacji, jak i wykazania, że wniosek skarżącego przestał być aktualny. Zdaniem sądu skarżący, w świetle ustawy o dostępie do informacji publicznej, miał prawo dostępu do takiego dokumentu. Czym innym jest bowiem oryginał dokumentu wraz z załącznikami, a czym innym zaś informacja o treści umowy uzyskana z niewiadomego źródła.

4) 2003.03.07 wyrok NSA II SA 3572/02 Wokanda 2003/10/35
w Warszawie

Akta zakończonego przygotowawczego postępowania karnego podlegają udostępnieniu na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

5) 2002.12.19
w Warszawie

wyrok NSA II SA 3301/02

M.Prawn. 2003/5/195

Strona domagała się z jednej strony informacji o obowiązującym prawie, z drugiej zaś strony zastosowania tego prawa w konkretnej sprawie indywidualnej, poprzez przyjęcie szkody i odpowiedzialności odszkodowawczej organu. W pierwszej sytuacji – nie znajduje zastosowania ustawa o dostępie do informacji publicznej na podstawie jej art. 1 ust. 2, dostęp do treści aktów prawnych (z wyjątkiem aktów nieogłoszonych i ich projektów) regulowany jest bowiem odrębną ustawą o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

W drugiej sytuacji sprawa nie ma charakteru informacji publicznej, nie dotyczy bowiem faktów, lecz stosowania prawa w indywidualnej sprawie z zakresu administracji publicznej. Nie może być więc rozstrzygnięta decyzją wydaną na podstawie art. 16 ustawy o dostępie do informacji publicznej.

6) 2002.10.30
w Warszawie

wyrok NSA II SA 1956/02

LEX nr 78062

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej i art. 61 Konstytucji RP informację publiczną stanowi bowiem każda wiadomość wytworzona przez szeroko rozumiane władze publiczne oraz osoby pełniące funkcje a także inne podmioty, które tę władzę realizują bądź gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa w zakresie tych kompetencji. Taki charakter ma również wiadomość niewytworzona przez podmioty publiczne lecz odnosząca się do tych podmiotów.

PIŚMIENNICTWO

1) Jendrośka J., Stoczkiewicz M. artykuł P PiP 2003/6/89 – t. 1 i 3

„Ustawa o dostępie do informacji publicznej a regulacje szczególne.”

Na tle styku ustawy z 6 IX 2001 o dostępie do informacji publicznej oraz ustawy z 27 IV 2001 – Prawo ochrony środowiska – powstaje wiele niejasności i wątpliwości interpretacyjnych. Biorąc się one głównie z faktu, że – jak już wspomniano – odpowiednie przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska stanowią „sektorowy” odpowiednik ustawy o dostępie do informacji publicznej. Obydwie ustawy próbują w miarę kompleksowo regulować kwestie zasad i tryb postępowania w odniesieniu do dostępu do informacji. Problem w tym, że sposób, w jaki to czynią, nie jest uzgodniony ze sobą. Sprawia to, iż wzajemne relacje reżimu prawnego dostępu do informacji publicznych i dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie są dość skomplikowane.

Przyjęcie, że norma kolizyjna zawarta w art. 1 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej, zgodnie z którą przepisy tej ustawy nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi, nie oznacza, iż ustawy tej nie stosuje się do informacji o środowisku i jego ochronie. Podstawowym źródłem regulacji jest w tym zakresie co prawda ustawa Prawo ochrony środowiska, niemniej jednak przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowią w pewnym zakresie istotne uzupełnienie i rozwinięcie przepisów o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie.

2) Sibiga Grzegorz Samorząd Terytorialny 2003/11/5 artykuł Numer publikacji: 40914

„Dostęp do informacji publicznej a prawa do prywatności jednostki i ochrony jej danych osobowych”.

Tezy publikacji:

1. Art. 5. 3 ustawy o dostępie do informacji publicznej, który z jednej strony zakazuje ze względu na ochronę interesu strony ograniczania dostępu do informacji o sprawach indywidualnych rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, ale z drugiej zawęża prawo dostępu do informacji tylko do sytuacji, w których postępowanie odnosi się do „władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne – w zakresie tych zadań lub funkcji”. A contrario (przeciwnie), w pozostałym zakresie dostęp do informacji będzie „ograniczony”, co moim zdaniem oznacza, iż następuje on na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach (w sprawach indywidualnych przede wszystkim w kodeksach).

2. Ustawa o dostępie do informacji publicznej obejmuje co prawda swoją mocą dane o indywidualnych sprawach (w tym akta postępowania), ale tylko w takim zakresie, w jakim dotyczą one spraw publicznych. Słuszny jest zatem powszechnie przyjmowany podział na „sprawy prywatne” (tutaj w znaczeniu „niepubliczne”) oraz „sprawy publiczne”, przy czym do pierwszej kategorii spraw ustawa nie będzie miała zastosowania.

3. Przestanką ograniczającą prawo dostępu do informacji publicznej jest ustawowa tajemnica informacji. Moim zdaniem, w tym przypadku nie chodzi jednak o tajemnicę danych osobowych określoną w art. 39 ust. 2 w zw. z art. 36 ustawy o ochronie danych osobowych, ponieważ jest to tajemnica pracownicza, zakazująca udostępniania danych osobowych osobom nieupoważnionym.

4. Osoba sprawująca funkcję publiczną nie może skutecznie sprzeciwić się przekazywaniu dotyczących jej informacji publicznych (a contrario (przeciwnie) art. 32 ust. 1 pkt 8 w zw. z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych). W sprawach ograniczenia dostępu do informacji publicznej stanowiącej dane osobowe wyłączona zostaje również właściwość Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, jako organu ochrony danych osobowych (art. 18 ust. 3 w zw. z ust. 1 pkt 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 22 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

DOSTĘP DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

Art. 2. 1. Każdemu przysługuje, z zastrzeżeniem art. 5, prawo dostępu do informacji publicznej, zwane dalej „prawem do informacji publicznej”.

Art. 2. 2. Od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego.

PIŚMIENNICTWO

1) Rygiel Witold *Rzeczpospolita* 2003/7/21 artykuł Numer publikacji: 38710
„Ty nam zgodę, my ci informację”.

Tezy publikacji:

1. Urzędnikowi mającemu udzielić informacji publicznej powinno wystarczyć pismo z pytaniem, opatrzone imieniem, nazwiskiem i ewentualnie adresem wnioskodawcy.

2. Lektura przesłanek legalizujących przetwarzanie danych osobowych (określonych w rozdziale 3 ustawy o ochronie danych osobowych) wskazuje, że podmiot żądający danych wnioskodawcy może powoływać się wyłącznie na przepis art. 23 ust. 1 pkt 2 [ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r., o ochronie danych osobowych, t.j.: Dz.U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926], w myśl którego dopuszczalność takiego przetwarzania wynika z przepisów prawa – tu z norm ustawy o dostępie do informacji publicznej. Nie wchodzi zatem w grę pozostałe przesłanki ustawowe: zgoda osoby, prawnie usprawiedliwione cele administratora danych, konieczność realizowania umowy czy wreszcie niezbędność wykonania określonych przez prawo zadań służących dobru publicznemu.

3. Wnioskodawca zwraca się z prośbą o informację, korzystając z uprawnienia nadanego mu przez przepis art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Dlatego zarówno czynności wnioskodawcy (złożenie wniosku), jak i podmiotu obowiązanego (udzielenie odpowiedzi) nie wymagają żadnego elementu zgody – stanowią działania umocowane w ustawie.

2) Tarnacka K. artykuł *PiP* 2003/5/69 – t.2
„Prawo do informacji w Polsce”.

Konstytucja przyznaje prawo do informacji publicznej jedynie obywatelom, natomiast ustawa o dostępie do informacji publicznej przyznaje to prawo „każdemu”, a od osoby wykonującej prawo do informacji nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego (art. 2 ust. 2) – oznacza to, że każda osoba zarówno obywatel polski, jak i cudzoziemiec może domagać się udostęp-

nienia informacji publicznej, nie uzasadniając w żaden sposób swego żądania. Tym samym ustawa rozszerzyła w stosunku do Konstytucji zakres podmiotów, którym przysługuje prawo do informacji publicznej.

3) Jendrośka J., Stoczkiewicz M. artykuł P PiP 2003/6/89 – t.1 i 3

„Ustawa o dostępie do informacji publicznej a regulacje szczególne.”

Na tle styku ustawy z 6 IX 2001 o dostępie do informacji publicznej oraz ustawy z 27 IV 2001 – Prawo ochrony środowiska powstaje wiele niejasności i wątpliwości interpretacyjnych. Biorą się one głównie z faktu, że – jak już wspomniano – odpowiednie przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska stanowią „sektorowy” odpowiednik ustawy o dostępie do informacji publicznej. Obydwie ustawy próbują w miarę kompleksowo regulować kwestie zasad i tryb postępowania w odniesieniu do dostępu do informacji. Problem w tym, że sposób, w jaki to czynią nie jest uzgodniony ze sobą. Sprawia to, iż wzajemne relacje reżimu prawnego dostępu do informacji publicznych i dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie są dość skomplikowane.

Przyjęcie, że norma kolizyjna zawarta w art. 1 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej, zgodnie z którą przepisy tej ustawy nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi, nie oznacza, iż ustawy tej nie stosuje się do informacji o środowisku i jego ochronie. Podstawowym źródłem regulacji jest w tym zakresie co prawda ustawa Prawo ochrony środowiska, niemniej jednak przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowią w pewnym zakresie istotne uzupełnienie i rozwinięcie przepisów o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie.

Art. 3. 1. Prawo do informacji publicznej obejmuje uprawnienia do:

Art. 3. 1. 1. uzyskania informacji publicznej, w tym uzyskania informacji przetworzonej w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego,

DOSTĘP DO DOKUMENTÓW

Art. 3. 1. 2. wglądu do dokumentów urzędowych,

DOSTĘP DO POSIEDZEŃ ORGANÓW KOLEGIALNYCH

Art. 3. 1. 3. dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów.

DOSTĘP DO AKTÓW PRAWODAWCZYCH

Art. 3. 2. Prawo do informacji publicznej obejmuje uprawnienie do niezwłocznego uzyskania informacji publicznej zawierającej aktualną wiedzę o sprawach publicznych.

OSOBY ZOBOWIĄZANE DO UDZIELANIA INFORMACJI

Art. 4. 1. Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności:

- 1) organy władzy publicznej,
- 2) organy samorządów gospodarczych i zawodowych,
- 3) podmioty reprezentujące zgodnie z odrębnymi przepisami Skarb Państwa,
- 4) podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,

5) podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym, oraz osoby prawne, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

Art. 4. 2. Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są związki zawodowe i ich organizacje oraz partie polityczne.

Art. 4. 3. Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są podmioty, o których mowa w ust. 1 i 2, będące w posiadaniu takich informacji.

ORZECZNICTWO

1) 2003.09.12

wyrok NSA II SAB 91/03

Wspólnota 2003/20/54

w Warszawie

Stowarzyszenia, które realizują cele i zadania o charakterze publicznym, mają obowiązek udzielania informacji publicznych. Zgodnie z art. 4 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, podmiotami zobowiązanymi do udzielania informacji publicznej są m.in. jednostki organizacyjne wykonujące zadania publiczne lub dysponujące majątkiem publicznym. Jeżeli więc ze statutu stowarzyszenia wynika, iż realizuje ono takie cele i zadania, to ma obowiązek udzielania informacji o swojej działalności. Natomiast od osoby, która się o taką informację zwraca, nie można żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego.

2) 2002.12.19

wyrok NSA II SA 3301/02

LEX nr 78064

w Warszawie

Na podstawie ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej decyzja może być wydana wówczas, gdy wchodzi w grę zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy, następuje jednak odmowa udzielenia informacji i to tylko z uwagi na ochronę danych osobowych, tajemnicę zawodową, służbową, państwową, skarbową, statystyczną czy inną tajemnicę ustawowo chronioną bądź prawo do prywatności albo umorzenie postępowania (por. art. 1, 4, 6, 16, 22 ustawy).

3) 2002.11.26

wyrok NSA II SAB/Kr 69/02

ONSA 2003/4/145

w Krakowie

Polski Związek Działkowców jest podmiotem dysponującym majątkiem publicznym i należy do kręgów podmiotów objętych przepisem art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.), obowiązanych do udostępnienia na żądanie informacji publicznej znajdującej się w ich posiadaniu.

4) 2002.06.20

wyrok NSA II SAB 113/02

LEX nr 78061

w Warszawie

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) ma zastosowanie również do spółdzielni mieszkaniowych. Należą one bowiem do grupy podmiotów reprezentujących inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 5 tej ustawy.

5) 2002.09.12

decyzja SKO

SKO 4541/3/02 OSS 2002/4/98

we Wrocławiu

1. Niedopuszczalne jest nakazywanie organowi administracji, przez inny organ (w tym wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym), udzielenia informacji znajdującej się – zgodnie z prawem – w jego posiadaniu. Zobowiązanie podmiotów będących w posiadaniu informacji publicznej do jej udostępnienia wynika z art. 4 ust. 3 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198).

2. Udostępnienie informacji publicznej jest czynnością materialno-techniczną, a żaden przepis prawa nie pozwala na zobowiązanie decyzją administracyjną do dokonania takiej czynności.

OGRANICZENIA PRAWA DOSTĘPU DO INFORMACJI

Art. 5. 1. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych.

PRYWATNOŚĆ I TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORCY

WYŁĄCZENIE OGRANICZENIA OSÓB PEŁNIĄCYCH FUNKCJE PUBLICZNE

Art. 5. 2. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa.

DOSTĘP DO INFORMACJI Z POSTĘPOWAŃ: ADMINISTRACYJNEGO, KARNEGO, CYWILNEGO

Art. 5. 3. Nie można, z zastrzeżeniem ust. 1 i 2, ograniczać dostępu do informacji o sprawach rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, w szczególności w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym, ze względu na ochronę interesu strony, jeżeli postępowanie dotyczy władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne – w zakresie tych zadań lub funkcji.

DOSTĘP DO INFORMACJI O PRACY ORGANÓW PROWADZĄCYCH POSTĘPOWANIE

Art. 5. 4. Ograniczenia dostępu do informacji w sprawach, o których mowa w ust. 3, nie naruszają prawa do informacji o organizacji i pracy organów prowadzących postępowania, w szczególności o czasie, trybie i miejscu oraz kolejności rozpatrywania spraw.

ORZECZNICTWO

1) 2002.12.19 wyrok NSA II SA 3301/02 LEX nr 78064
w Warszawie

Na podstawie ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej decyzja może być wydana wówczas, gdy wchodzi w grę zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy, następuje jednak odmowa udzielenia informacji i to tylko z uwagi na ochronę danych osobowych, tajemnicę zawodową, służbową, państwową, skarbową, statystyczną czy inną tajemnicę ustawowo chronioną bądź prawo do prywatności albo umorzenie postępowania (por. art. 1, 4, 6, 16, 22 ustawy).

PIŚMIENNICTWO

1) *Sibiga G. artykuł P Sam. Teryt. 2003/11/5 – t.1*

Dostęp do informacji publicznej a prawa do prywatności jednostki i ochrony jej danych osobowych.

Art. 5. 3 ustawy o dostępie do informacji publicznej, który z jednej strony zakazuje ze względu na ochronę interesu strony ograniczania dostępu do informacji o sprawach indywidualnych rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, ale z drugiej zawęża prawo dostępu do informacji tylko do sytuacji, w których postępowanie odnosi się do „władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne – w zakresie tych zadań lub funkcji”. A contrario (przeciwnie), w pozostałym zakresie dostęp do informacji będzie „ograniczony”, co moim zdaniem oznacza, iż następuje on na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach (w sprawach indywidualnych przede wszystkim w kodeksach).

Przesłanką ograniczającą prawo dostępu do informacji publicznej jest ustawowa tajemnica informacji. Moim zdaniem, w tym przypadku nie chodzi jednak o tajemnicę danych osobowych określoną w art. 39 ust. 2 w zw. z art. 36 ustawy o ochronie danych osobowych, ponieważ jest to tajemnica pracownicza, zakazująca udostępniania danych osobowych osobom nieupoważnionym.

2) *Trzaska Patrycja, Żurek Michał Rzeczpospolita 2003/10/3 artykuł; Numer publikacji: 40923 „Czy prokurator może powiedzieć nie?”*

Notka bibliograficzna:

Autorzy rozważają problematykę stosowania przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) w postępowaniu karnym.

Tezy publikacji:

1. Przepis art. 5. 3 [ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej] zastrzega, że nie można ograniczać dostępu do informacji publicznej „ze względu na ochronę interesu strony”. Czy zatem, a contrario (wychodząc z przeciwnego założenia), wzgląd na ochronę interesu innych uczestników postępowania karnego niebędących stronami albo – idąc jeszcze dalej – ochronę interesu ogółu obywateli (określanego jako interes społeczny, interes publiczny czy też interes państwa bądź bardziej szczegółowo jako interes wymiaru sprawiedliwości, bo tyłoma pojęciami posługuje się kodeks postępowania karnego) może uzasadnić odmowę dostępu do informacji publicznej w ramach postępowania karnego? Narzuca się odpowiedź twierdząca.

2. Nie ma podstaw normatywnych do stwierdzenia, że całość akt postępowania „dotyczącego władzy publicznej” [w rozumieniu art. 5. 3 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej] stanowi zbiór informacji publicznych. Jako przykład można podać wszelkie informacje dotyczące osoby, która nie będąc podmiotem władzy publicznej, popełniła czyn zabroniony wspólnie z taką osobą. W konsekwencji osoba domagająca się informacji nie może ubiegać się o wgląd do całości akt śledztwa lub dochodzenia, lecz jedynie w konkretny dokument zawierający żadaną informację. To właściwy organ uprawniony jest do oceny, czy dana informacja jest publiczna, oraz do selekcji dokumentów.

W aktach postępowania przygotowawczego jest wiele informacji „związanych” bądź „trwale związanych” z informacjami publicznymi, których ujawnienie naruszałoby interes osób niebędących stronami postępowania, choćby świadków, biegłych, funkcjonariuszy, ich informatorów i innych. Wydaje się oczywiste, że ujawnienie informacji stanowiących dane osobowe takich uczestników postępowania nie może nastąpić bez ich wyrażnej zgody.

3. Wzgląd na interes społeczny w postaci efektywności ścigania karnego (potocznie nazywamy interesem śledztwa) może stanowić podstawę do odmowy dostępu do dokumentów znajdujących się w aktach postępowania przygotowawczego, a zawierających informacje publiczne.

4. Przepis art. 156. 5 zd. 2 jest normą kompetencyjną („za zgodą prokuratora”, a więc prokurator jest uprawniony udostępnić akta osobie niebędącej stroną), przepis art. 5 ust. 3 ustawy [z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej] w połączeniu z innymi przepisami stanowi natomiast normę merytoryczną, obligującą właściwy organ do udostępnienia takiej osobie stosownej informacji. Przy takim zbiegu norm pierwszeństwo zawsze będzie miała norma merytoryczna. Oznacza to, że w postępowaniu karnym ustawa powinna być stosowana przed kodeksem postępowania karnego. Nie jest to zależne od tego, czy postępowanie „toczy się”, czy też nie. [...]

Wyrażenie „w toku” użyte w art. 156. 5 zd. 2 kodeksu postępowania karnego interpretować należy raczej jako określające kompetencje prokuratora na etapie postępowania przygotowawczego.

5. Prokurator może odmówić dostępu do konkretnych dokumentów zawierających informacje publiczne [w rozumieniu ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej] i do całości akt postępowania przygotowawczego, powołując się na „tajemnicę postępowania przygotowawczego”. Jeżeli natomiast powodem odmowy dostępu jest inna „szczególna” tajemnica, w rodzaju tajemnicy bankowej, skarbowej, zawodowej itp., musi wyselekcjonować dokumenty, które zawierają chronione informacje.

KATEGORIE INFORMACJI PODLEGAJĄCE UDOSTĘPNIENIU

Art. 6. 1. Udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o:

1. polityce wewnętrznej i zagranicznej, w tym o:
 - a. zamierzeniach działań władzy ustawodawczej oraz wykonawczej,
 - b. projektowaniu aktów normatywnych,
 - c. programach w zakresie realizacji zadań publicznych, sposobie ich realizacji, wykonywaniu i skutkach realizacji tych zadań,
2. podmiotach, o których mowa w art. 4 ust. 1, w tym o:
 - a. statusie prawnym lub formie prawnej,
 - b. organizacji,
 - c. przedmiocie działalności i kompetencjach,
 - d. organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach,
 - e. strukturze własnościowej podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3-5,
 - f. majątku, którym dysponują,
3. zasadach funkcjonowania podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1, w tym o:
 - a. trybie działania władz publicznych i ich jednostek organizacyjnych,
 - b. trybie działania państwowych osób prawnych i osób prawnych samorządu terytorialnego w zakresie wykonywania zadań publicznych i ich działalności w ramach gospodarki budżetowej i pozabudżetowej,
 - c. sposobach stanowienia aktów publicznoprawnych,
 - d. sposobach przyjmowania i załatwiania spraw,
 - e. stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygania,
 - f. prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych,
4. danych publicznych, w tym:
 - a. treść i postać dokumentów urzędowych, w szczególności:
 - treść aktów administracyjnych i innych rozstrzygnięć,
 - dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających,
 - b. stanowiska w sprawach publicznych zajęte przez organy władzy publicznej i przez funkcjonariuszy publicznych w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego,
 - c. treść innych wystąpień i ocen dokonywanych przez organy władzy publicznej,
 - d. informacja o stanie państwa, samorządów i ich jednostek organizacyjnych,
 - 5) majątku publicznym, w tym o:
 - a. majątku Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych,
 - b. innych prawach majątkowych przysługujących państwu i jego długach,
 - c. majątku jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządów zawodowych i gospodarczych oraz majątku osób prawnych samorządu terytorialnego, a także kas chorych,
 - d. majątku podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 5, pochodzącym z zadysponowania majątkiem, o którym mowa w lit. a) – c), oraz pożytkach z tego majątku i jego obciążeniach,
 - e. dochodach i stratach spółek handlowych, w których podmioty, o których mowa w lit. a)-c), mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów Kodeksu spółek handlowych, oraz dysponowaniu tymi dochodami i sposobie pokrywania strat,
 - f. długu publicznym,
 - g. pomocy publicznej,
 - h. ciężarach publicznych.

DOKUMENT URZĘDOWY

Art. 6. 2. Dokumentem urzędowym w rozumieniu ustawy jest treść oświadczenia woli lub wiedzy, utrwalona i podpisana w dowolnej formie przez funkcjonariusza publicznego w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, w ramach jego kompetencji, skierowana do innego podmiotu lub złożona do akt sprawy.

ORZECZNICTWO

1) 2003.03.25 wyrok NSA II SA 4059/02 LEX nr 78063
w Warszawie

Informacją publiczną w rozumieniu art. 6 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej będzie każda wiadomość wytworzona lub odnoszona do władz publicznych, a także wytworzona lub odnoszona do innych podmiotów wykonujących funkcje publiczne w zakresie wykonywania przez nie zadań władzy publicznej i gospodarowania mieniem komunalnym lub mieniem Skarbu Państwa. Informacja publiczna odnosi się jednak do faktów. Bliższa analiza art. 6 ustawy wskazuje, że wnioskiem w świetle tej ustawy może być objęte jedynie pytanie o określone fakty, o stan określonych zjawisk na dzień udzielenia odpowiedzi. Wniosek taki nie może być więc postulatem wszczęcia postępowania w jakiejś innej sprawie np. cywilnej czy karnej, ani też nie może dotyczyć przyszłych działań organu w sprawach indywidualnych. Informacje publiczne odnoszą się bowiem do pewnych danych, a nie są środkiem ich kwestionowania.

2) 2002.06.20 wyrok NSA II SAB 70/02 Wokanda 2002/11/31
w Warszawie

Prawo dostępu do informacji publicznej obejmuje prawo żądania udzielenia informacji o określonych faktach i stanach istniejących w chwili udzielania informacji, nie zaś o niezmaterializowanych w jakiegokolwiek postaci zamierzeniach podejmowania określonych działań.

3) 2002.07.25 wyrok NSA II SA/Łd 951/02 M.Prawn. 2002/18/819
w Łodzi

Prawo dostępu do informacji publicznej, w tym także prawo dziennikarza do takiej informacji, nie ma charakteru absolutnego i podlega ustawowym ograniczeniom. Z obowiązku udzielenia prasie informacji o swojej działalności nie można wyprowadzać istnienia prawnego obowiązku udostępniania treści umów cywilnych, których stronami (stroną) są także inne podmioty.

4) 2003.07.02 wyrok NSA II SA 837/03 M.Prawn. 2003/17/770
w Warszawie

1. Polska Norma [...] jest informacją publiczną w rozumieniu ustawy o dostępie do informacji publicznej i jej udostępnienie winno odbywać się w trybie przedmiotowej ustawy.

2. Ogólną zasadą wynikającą z art. 61 Konstytucji, jest dostęp do informacji. Wszelkie wyjątki od tej zasady powinny być formułowane w sposób wyraźny, a wątpliwości powinny przemawiać na rzecz dostępu. Dlatego też z [...] art. 5 ust. 7 ustawy o normalizacji nie można wyprowadzać wniosku, iż przedmiotowa ustawa wyłącza stosowanie ustawy o dostępie do informacji publicznej.

PIŚMIENICTWO

1) Jendrośka J., Stoczkiewicz M. artykuł P PiP 2003/6/89 – t.2
„Ustawa o dostępie do informacji publicznej a regulacje szczególne.”

Informacje publiczne to najogólniej rzecz biorąc informacje o różnych aspektach działania i funkcjonowania władz publicznych i innych podmiotów wykonujących zadania publiczne oraz o majątku publicznym. Tymczasem zakresem pojęcia „informacji o środowisku i jego ochronie” w rozumieniu Prawa ochrony środowiska objęte są informacje dotyczące również działalności podmiotów prywatnych, niezależnie od tego czy wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem pu-

blicznym (np. wnioski o wydanie określonych decyzji administracyjnych). Nie wydaje się, by zaliczyć je można en bloc (całkowicie) do kategorii „informacji publicznych”, choć sposób sformułowania definicji „dokumentu urzędowego” (art. 6 ust. 2) oraz punktu 4 d) w art. 6 ust. 1 w ustawie o dostępie do informacji publicznej („informacja o stanie państwa, samorządów i ich jednostek organizacyjnych”).

SPOSOBY UDOSTĘPNIENIA INFORMACJI

Art. 7. 1. Udostępnianie informacji publicznych następuje w drodze:

1. ogłaszania informacji publicznych, w tym dokumentów urzędowych, w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w art. 8,
2. udostępniania, o którym mowa w art. 10 i 11,
3. wstępu na posiedzenia organów, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3, i udostępniania materiałów, w tym audiowizualnych i teleinformatycznych, dokumentujących te posiedzenia.

Art 7. 2. Dostęp do informacji publicznej jest bezpłatny, z zastrzeżeniem art. 15.

ORZECZNICTWO

1) 2002.10.11

uchwała RIO 25/51/2002

OSS 2003/1/32

w Łodzi

Rada Gminy, podejmując uchwałę o opłatach administracyjnych, winna mieć na względzie, że za czynność urzędową może być jedynie uznane dopełnienie czynności przewidzianej w przepisach prawa materialnego przez powołany do tego organ. Nie można uznać za taką czynność sporządzenie kserokopii dokumentów udostępnianych przez urząd miasta w trybie ustawowego dostępu do informacji publicznej. Z treści art. 7 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) wynika fakt, że dostęp do informacji publicznej jest bezpłatny, z zastrzeżeniem zapisów art. 15 tejże ustawy. Ponadto udostępniający informację ma obowiązek zapewnić możliwość jej utrwalenia (art. 12. 2 ustawy), a więc kopiowania, wydruku, przesłania albo przeniesienia na powszechnie stosowany nośnik.

BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ

Art. 8. 1. Tworzy się urzędowy publikator teleinformatyczny – Biuletyn Informacji Publicznej – w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej, w postaci ujednoliconego systemu stron w sieci teleinformatycznej, zwany dalej „Biuletynem Informacji Publicznej”.

Art. 8. 2. Informacje publiczne są udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2.

Art. 8. 3. Podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2, obowiązane są do udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej informacji publicznych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, pkt 4 lit. a) tiret drugie, lit. c) i d) i pkt 5. Podmioty, o których mowa w zdaniu pierwszym, mogą udostępniać w Biuletynie Informacji Publicznej również inne informacje publiczne.

Art. 8. 4. Podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2, są obowiązane do udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej informacji dotyczących sposobu dostępu do informacji publicznych będących w ich posiadaniu i nieudostępnionych w Biuletynie Informacji Publicznej.

Art. 8. 5. W przypadku wyłączenia jawności informacji publicznej, w Biuletynie Informacji Publicznej podaje się zakres wyłączenia, podstawę prawną wyłączenia jawności oraz wskazuje się organ lub osobę, które dokonały wyłączenia, a w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 2, podmiot, w interesie którego dokonano wyłączenia jawności.

Art. 8. 6. Podmioty udostępniające informacje publiczne w Biuletynie Informacji Publicznej są obowiązane do:

1. oznaczenia informacji danymi określającymi podmiot udostępniający informację,
2. podania w informacji danych określających tożsamość osoby, która wytworzyła informację lub odpowiada za treść informacji,
3. dołączenia do informacji danych określających tożsamość osoby, która wprowadziła informację do Biuletynu Informacji Publicznej,
4. oznaczenia czasu wytworzenia informacji i czasu jej udostępnienia,
5. zabezpieczenia możliwości identyfikacji czasu rzeczywistego udostępnienia informacji.

Art. 9. 1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej tworzy stronę główną Biuletynu Informacji Publicznej zawierającą wykaz podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2, wraz z odnośnikami umożliwiającymi połączenie z ich stronami.

Art. 9. 2. Podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2, tworzą własne strony Biuletynu Informacji Publicznej, na których udostępniają informacje podlegające udostępnieniu w tej drodze.

Art. 9. 3. Podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2, są obowiązane przekazać ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej informacje niezbędne do zamieszczenia na stronie, o której mowa w ust. 1.

Art. 9. 4. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi w drodze rozporządzenia:

1. szczegółowe standardy ujednoliconego systemu stron Biuletynu Informacji Publicznej, w szczególności:
 - a. strukturę strony głównej, o której mowa w ust. 1,
 - b. standardy struktury stron, o których mowa w ust. 2,
2. zakres i tryb przekazywania informacji, o których mowa w ust. 3,
3. standardy zabezpieczania treści informacji publicznych udostępnianych w Biuletynie Informacji Publicznej – mając na względzie sprawność i jednolitość działania systemu stron Biuletynu Informacji Publicznej.

Art. 10. 1. Informacja publiczna, która nie została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej, jest udostępniana na wniosek.

Art. 10. 2. Informacja publiczna, która może być niezwłocznie udostępniona, jest udostępniana w formie ustnej lub pisemnej bez pisemnego wniosku.

PIŚMIENNICTWO

1) Rygiel W. artykuł *P Rzeczposp.* 2003/7/21

„Ty nam zgodę, my ci informację.”

Urzędnikowi mającemu udzielić informacji publicznej powinno wystarczyć pismo z pytaniem, opatrzone imieniem, nazwiskiem i ewentualnie adresem wnioskodawcy.

Lektura przesłanek legalizujących przetwarzanie danych osobowych (określonych w rozdziale 3 ustawy o dostępie do danych osobowych) wskazuje, że podmiot żądający danych wnioskodawcy może powoływać się wyłącznie na przepis art. 23. 1 pkt 2 [ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r., o ochronie danych osobowych, t.j.: Dz.U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926], w myśl którego dopuszczalność takiego przetwarzania wynika z przepisów prawa – tu z norm ustawy o dostępie do informacji publicznej. Nie wchodzi zatem w grę pozostałe przesłanki ustawowe: zgoda osoby, prawnie usprawiedliwione cele administratora danych, konieczność realizowania umowy czy wreszcie niezbędność wykonania określonych przez prawo zadań służących dobru publicznemu.

Wnioskodawca zwraca się z prośbą o informację, korzystając z uprawnienia nadanego mu przez przepis art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Dlatego zarówno czynności wnioskodawcy (złożenie wniosku), jak i podmiotu obowiązanej (udzielenie odpowiedzi) nie wymagają żadnego elementu zgody – stanowią działania umocowane w ustawie.

INNE PUBLICZNE FORMY UDOSTĘPNIENIA INFORMACJI

Art. 11. Informacja publiczna może być udostępniana:

1. w drodze wyłożenia lub wywieszenia w miejscach ogólnie dostępnych,
2. przez zainstalowane w miejscach, o których mowa w pkt 1, urządzenia umożliwiające zapoznanie się z tą informacją.

SPOSOBY OZNACZANIA I PRZEKAZYWANIA INFORMACJI

Art. 12. 1. Informacje publiczne udostępniane w sposób, o którym mowa w art. 10 i 11, są oznaczane danymi określającymi podmiot udostępniający informację, danymi określającymi tożsamość osoby, która wytworzyła informację lub odpowiada za treść informacji, danymi określającymi tożsamość osoby, która udostępniła informację, oraz datą udostępnienia.

Art. 12. 2. Podmiot udostępniający informację publiczną jest obowiązany zapewnić możliwość:

1. kopiowania informacji publicznej albo jej wydruk lub
2. przesłania informacji publicznej albo przeniesienia jej na odpowiedni, powszechnie stosowany nośnik informacji.

ORZECZNICTWO

1) 2002.10.11

uchwała RIO 25/51/2002

OSS 2003/1/32

w Łodzi

Rada Gminy, podejmując uchwałę o opłatach administracyjnych, winna mieć na względzie, że za czynność urzędową może być jedynie uznane dopełnienie czynności przewidzianej w przepisach prawa materialnego przez powołany do tego organ. Nie można uznać za taką czynność sporządzenie kserokopii dokumentów udostępnianych przez urząd miasta w trybie ustawowego dostępu do informacji publicznej. Z treści art. 7 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) wynika fakt, że dostęp do informacji publicznej jest bezpłatny, z zastrzeżeniem zapisów art. 15 tejże ustawy. Ponadto udostępniający informację ma obowiązek zapewnić możliwość jej utrwalenia (art. 12 ust. 2 ustawy), a więc kopiowania, wydruku, przesłania albo przeniesienia na powszechnie stosowany nośnik.

TERMINY PRZEKAZYWANIA INFORMACJI

Art. 13. 1. Udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, z zastrzeżeniem ust. 2 i art. 15 ust. 2.

Art. 13. 2. Jeżeli informacja publiczna nie może być udostępniona w terminie określonym w ust. 1, podmiot obowiązany do jej udostępnienia powiadamia w tym terminie o powodach opóźnienia oraz o terminie, w jakim udostępni informację, nie dłuższym jednak niż 2 miesiące od dnia złożenia wniosku.

Art. 14. 1. Udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje w sposób i w formie zgodnych z wnioskiem, chyba że środki techniczne, którymi dysponuje podmiot obowiązany do udostępnienia, nie umożliwiają udostępnienia informacji w sposób i w formie określonych we wniosku.

Art. 14. 2. Jeżeli informacja publiczna nie może być udostępniona w sposób lub w formie określonych we wniosku, podmiot obowiązany do udostępnienia powiadamia pisemnie wnioskodawcę o przyczynach braku możliwości udostępnienia informacji zgodnie z wnioskiem i wskazuje, w jaki sposób lub w jakiej formie informacja może być udostępniona niezwłocznie. W takim przypadku, jeżeli w terminie 14 dni od powiadomienia wnioskodawca nie złoży wniosku o udostępnienie informacji w sposób lub w formie wskazanych w powiadomieniu, postępowanie o udostępnienie informacji umarza się.

ORZECZNICTWO

1) 2002.09.12
we Wrocławiu

decyzja SKO SKO 4541/3/02 OSS 2002/4/98

1. Niedopuszczalne jest nakazywanie organowi administracji, przez inny organ (w tym wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym), udzielenia informacji znajdującej się – zgodnie z prawem – w jego posiadaniu. Zobowiązanie podmiotów będących w posiadaniu informacji publicznej do jej udostępnienia wynika z art. 4 ust. 3 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198).

2. Udostępnienie informacji publicznej jest czynnością materialno-techniczną, a żaden przepis prawa nie pozwala na zobowiązanie decyzją administracyjną do dokonania takiej czynności.

POKRYCIE DODATKOWYCH KOSZTÓW UDOSTĘPNIENIA INFORMACJI

Art. 15. 1. Jeżeli w wyniku udostępnienia informacji publicznej na wniosek, o którym mowa w art. 10 ust. 1, podmiot obowiązany do udostępnienia ma ponieść dodatkowe koszty związane ze wskazanym we wniosku sposobem udostępnienia lub koniecznością przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku, podmiot ten może pobrać od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom.

Art. 15. 2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, powiadomi wnioskodawcę o wysokości opłaty. Udostępnienie informacji zgodnie z wnioskiem następuje po upływie 14 dni od dnia powiadomienia wnioskodawcy, chyba że wnioskodawca dokona w tym terminie zmiany wniosku w zakresie sposobu lub formy udostępnienia informacji albo wycofa wniosek.

ODMOWA UDOSTĘPNIENIA INFORMACJI

Art. 16. 1. Odmowa udostępnienia informacji publicznej oraz umorzenie postępowania o udostępnienie informacji w przypadku określonym w art. 14 ust. 2 przez organ władzy publicznej następuje w drodze decyzji.

Art. 16. 2. Do decyzji, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z tym że:

1. odwołanie od decyzji rozpoznaje się w terminie 14 dni,
2. uzasadnienie decyzji o odmowie udostępnienia informacji zawiera także imiona, nazwiska i funkcje osób, które zajęły stanowisko w toku postępowania o udostępnienie informacji, oraz oznaczenie podmiotów, ze względu na których dobra, o których mowa w art. 5 ust. 2, wydano decyzję o odmowie udostępnienia informacji.

ORZECZNICTWO

1) 2003.03.25
w Warszawie

wyrok NSA II SA 4059/02

M.Prawn. 2003/10/436

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej decyzja wydawana jest wówczas, gdy organ odmawia udostępnienia informacji publicznej lub umarza postępowanie w przypadku określonym w art. 14 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Decyzja wydawana jest więc gdy istnieje możliwość zastosowania ustawy. W przeciwnym razie, jeżeli żądanie nie dotyczy informacji publicznej, organ powiadamia jedynie wnoszącego, że jego wniosek nie znajduje podstaw w przepisach prawa.

2) 2002.12.19
w Warszawie

wyrok NSA II SA 3301/02

M.Prawn. 2003/5/195

Strona domagała się z jednej strony informacji o obowiązującym prawie, z drugiej zaś strony zastosowania tego prawa w konkretnej sprawie indywidualnej, poprzez przyjęcie szkody i odpowiedzialności odszkodowawczej organu. W pierwszej sytuacji – nie znajduje zastosowania ustawa o

dostęp do informacji publicznej na podstawie jej art. 1 ust. 2, dostęp do treści aktów prawnych (z wyjątkiem aktów nieogłoszonych i ich projektów) regulowany jest bowiem odrębną ustawą o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

W drugiej sytuacji sprawa nie ma charakteru informacji publicznej, nie dotyczy bowiem faktów, lecz stosowania prawa w indywidualnej sprawie z zakresu administracji publicznej. Nie może być więc rozstrzygana decyzją wydaną na podstawie art. 16 ustawy o dostępie do informacji publicznej.

3) 2002.12.11
w Warszawie

wyrok NSA II SA 2867/02

Wokanda 2003/6/33

Odmowa udostępnienia informacji publicznej wymaga wydania decyzji administracyjnej tylko wtedy, gdy chodzi o informację publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 16 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

4) 2003.06.24
we Wrocławiu

postanow. SKO

SKO 4541/1/03 OSS 2003/4/92

Odmowa udzielenia informacji publicznej prasie powinna nastąpić w formie prawnej decyzji administracyjnej, jak tego wymagają przepisy art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198), w związku z art. 3a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

Art. 17. 1. Do rozstrzygnięć podmiotów obowiązanych do udostępnienia informacji, niebędących organami władzy publicznej, o odmowie udostępnienia informacji oraz o umorzeniu postępowania o udostępnienie informacji przepisy art. 16 stosuje się odpowiednio.

Art. 17. 2. Wnioskodawca może wystąpić do podmiotu, o którym mowa w ust. 1, o ponowne rozpatrzenie sprawy. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań.

OGRANICZENIE DOSTĘPU DO POSIEDZEŃ ORGANÓW KOLEGIALNYCH

Art. 18. 1. Posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów są jawne i dostępne.

Art. 18. 2. Posiedzenia kolegialnych organów pomocniczych organów, o których mowa w ust. 1, są jawne i dostępne, o ile stanowią tak przepisy ustaw albo akty wydane na ich podstawie lub gdy organ pomocniczy tak postanowi.

Art. 18. 3. Organy, o których mowa w ust. 1 i 2, są obowiązane zapewnić lokalowe lub techniczne środki umożliwiające wykonywanie prawa, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3. W miarę potrzeby zapewnia się transmisję audiowizualną lub teleinformatyczną z posiedzeń organów, o których mowa w ust. 1.

Art. 18. 4. Ograniczenie dostępu do posiedzeń organów, o których mowa w ust. 1 i 2, z przyczyn lokalowych lub technicznych nie może prowadzić do nieuzasadnionego zapewnienia dostępu tylko wybranym podmiotom.

UDOSTĘPNIENIE INFORMACJI Z POSIEDZEŃ ORGANÓW KOLEGIALNYCH

Art. 19. Organy, o których mowa w art. 18 ust. 1 i 2, sporządzają i udostępniają protokoły lub stenogramy swoich obrad, chyba że sporządzają i udostępniają materiały audiowizualne lub teleinformatyczne rejestrujące w pełni te obrady.

Art. 20. Przepisy art. 18 i 19 stosuje się odpowiednio do pochodzących z powszechnych wyborów kolegialnych organów jednostek pomocniczych jednostek samorządu terytorialnego i ich kolegialnych organów pomocniczych.

SKARGA DO NSA

Art. 21. Do skarg rozpatrywanych w postępowaniu o udostępnienie informacji publicznej stosuje się, z zastrzeżeniem przypadku, o którym mowa w art. 22, przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270), z tym że:

1. przekazanie akt i odpowiedzi na skargę następuje w terminie 15 dni od dnia otrzymania skargi,
2. skargę rozpatruje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania akt wraz z odpowiedzią na skargę.

POWÓDZTWO DO SĄDU POWSZECHNEGO

Art. 22. 1. Podmiotowi, któremu odmówiono prawa dostępu do informacji publicznej ze względu na wyłączenie jej jawności z powołaniem się na ochronę danych osobowych, prawo do prywatności oraz tajemnicę inną niż państwowa, służbowa, skarbową lub statystyczna, przysługuje prawo wniesienia powództwa do sądu powszechnego o udostępnienie takiej informacji.

Art. 22. 2. Podmiot, którego dotyczy wyłączenie informacji publicznej, ma interes prawny w przystąpieniu w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej.

Art. 22. 3. Sądem właściwym do orzekania w sprawach, o których mowa w ust. 1, jest sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę podmiotu, który odmówił udostępnienia informacji publicznej.

ORZECZNICTWO

1) 2003.07.08

wyrok NSA II SA 1306/03

M.Prawn. 2003/19/868

w Warszawie

Jeżeli podstawą odmowy udostępnienia informacji jest prawo do prywatności osoby fizycznej, stronie ubiegającej się o taką informację nie przysługuje skarga do NSA na decyzję ostateczną organu, odmawiającą jej udostępnienia, gdyż sąd ten nie jest właściwy do rozpoznawania takiej sprawy. Może ona jedynie wystąpić zgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy o dostępie do informacji publicznej do właściwego sądu powszechnego z powództwem o udostępnienie tej informacji.

Unormowanie art. 22 ust. 1 i 3 ustawy o dostępie do informacji publicznej ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Zatem niezgodne z treścią tego przepisu pouczenie strony przez organ o prawie wniesienia skargi na ww. decyzję ostateczną organu do NSA, nie ma wpływu na jego zastosowanie.

2) 2002.12.19

wyrok NSA II SA 3301/02

LEX nr 78064

w Warszawie

Na podstawie ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej decyzja może być wydana wówczas, gdy wchodzi w grę zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy, następuje jednak odmowa udzielenia informacji i to tylko z uwagi na ochronę danych osobowych, tajemnicę zawodową, służbową, państwową, skarbową, statystyczną czy inną tajemnicę ustawowo chronioną bądź prawo do prywatności albo umorzenie postępowania (por. art. 1, 4, 6, 16, 22 ustawy).

ODPOWIEDZIALNOŚĆ Z TYTUŁU NIEUDOSTĘPNIENIA INFORMACJI

Art. 23. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

ODRĘBNE PRZEPISY

II. Kodeks karny

Art. 241. § 1. Kto bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia publicznie wiadomości z rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.

Tezy piśmiennictwa

1) *Dadak W. artykuł P Cz.PKiNP 2000/1/239 – t.5*

„Prawnokarna ochrona tajemnicy państwowej w obrocie papierami wartościowymi.”

W związku z przewidzianą przez ustawę [Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi] możliwością zwolnienia od obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej [...] powstaje [...] zagadnienie odpowiedzialności osób, które nie będąc podmiotami uprawnionymi do zapoznania się z informacjami przekazanymi w wyniku zwolnienia poznały je „przy okazji” lub przypadkiem, w wyniku tego zwolnienia udzielonego osobom uprawnionym. Sformułowanie art. 160 ust. 3 [Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi] nie daje podstaw do objęcia tych osób odpowiedzialnością za naruszenie tajemnicy zawodowej. Przepis ten dotyczy bowiem jedynie tych, którym informacje zostały przekazane w ramach zwolnienia udzielonego na podstawie Prawa o publicznym obrocie papierami wartościowymi lub innych ustaw, na warunkach tam przewidzianych. [...]

Czy rozpowszechnienie np. za pomocą środków przekazu informacji, która została ujawniona w postępowaniu przygotowawczym przez świadka zwolnionego od zachowania tajemnicy zawodowej będzie rodziło odpowiedzialność karną sprawcy tego rozpowszechnienia. Twierdząca odpowiedź na to pytanie wydaje się oczywista, przy czym [...] nawet w przypadku zezwolenia na rozpowszechnienie informacji z postępowania przygotowawczego wydanego przez organ prowadzący to postępowanie, odpowiedzialność sprawcy takiego czynu jest możliwa – choć, rzecz jasna, nie za przestępstwo z art. 241 kodeksu karnego, lecz za ujawnienie tajemnicy zawodowej [...].

III. Kodeks postępowania karnego

Art. 156. § 1. Stronom, podmiotowi określonemu w art. 416, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej i daje możność sporządzenia z nich odpisów. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom.

§ 2. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy wydaje się odpłatnie kserokopie dokumentów z akt sprawy. Kserokopie takie można wydać odpłatnie, na wniosek, również innym stronom, podmiotowi określonemu w art. 416, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym.

§ 3. Prezes sądu może w razie uzasadnionej potrzeby zarządzić wydanie odpłatnie uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy.

§ 4. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia tajemnicy państwowej, przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kserokopii odbywa się z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd. Uwierzytelnionych odpisów i kserokopii nie wydaje się, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 5. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się

akta, umożliwia sporządzanie odpisów i kserokopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kserokopie tylko za zgodą prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom.

§ 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za wydanie kserokopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy, mając na uwadze koszty wykonania takich kserokopii.

ORZECZENIA SĄDÓW

1) 2003.03.07 wyrok NSA II SA 3572/02 Wokanda 2003/10/35
w Warszawie

Akta zakończonego przygotowawczego postępowania karnego podlegają udostępnieniu na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Tezy z piśmiennictwa

1) Trzaska P. artykuł P M.Prawn. 2002/16/763

„Prawo do informacji publicznej a dostęp do akt spraw dotyczących władz publicznych oraz osób pełniących funkcje publiczne w procesie karnym.”

Udostępnienie akt postępowania przygotowawczego zależy od uznania organów ścigania, na które wpływ ma subiektywna ocena celowości ujawniania zawartych w nich informacji oraz względ na interes toczącego się postępowania. Na prymat przepisów Kodeksu Postępowania Karnego w tej kwestii wskazuje już zresztą treść art. 1 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej, zgodnie z którym przepisy tej ustawy nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmiennie zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi.

Zgodnie z art. 156 ust. 1 zd. 2 Kodeksu Postępowania Karnego, za zgodą prezesa sądu akta sprawy sądowej mogą być udostępnione również innym osobom (a więc podmiotom innym, niż wskazane w art. 156 ust. 1 zd. 1 Kodeksu Postępowania Karnego). W związku z powyższym co do tych „innych osób” należy stwierdzić, ich dostęp do informacji publicznych zawartych w aktach spraw sądowych dotyczących władz publicznych, innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne – w zakresie ich zadań lub funkcji – warunkowany jest zgodą sądu. Ponadto, pomimo że protokoły rozprawy, co do których wyłączono jawność także stanowią dokument urzędowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej, to udostępnienie ich nie jest tożsame z prawem do publikacji informacji w nich zawartych.

Art. 359. Niejawna jest rozprawa, która dotyczy:

1. wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i zastosowanie środka zabezpieczającego,
2. sprawy o pomówienie lub znieważenie; na wniosek pokrzywdzonego rozprawa odbywa się jednak jawnie.

Tezy z piśmiennictwa

1) Stanowska Maria Przegląd Sądowy 2001/10/69 artykuł Numer publikacji: 31494

„Udostępnianie dziennikarzom akt sądowych i prokuratorskich.”

Tezy publikacji:

1. Jawność rozprawy wyłączona jest także w sprawie o pomówienie lub znieważenie, chyba że pokrzywdzony złoży wniosek, aby rozprawa odbywała się jawnie (art. 359 pkt 2 kodeksu postępowania karnego). Sąd nie może nie uwzględnić wniosku pokrzywdzonego, aby rozprawa odbywała się jawnie. Nie znaczy to jednak, że w tej sprawie sąd zwolniony jest od oceny, czy występują inne okoliczności – przewidziane w art. 360 ust. 1 lub 3 kodeksu postępowania karnego – stwarzają-

ce obowiązek, bądź możliwość, wyłączenia jawności. Jeżeli ustali wystąpienie takich okoliczności, wówczas zdecyduje o wyłączeniu jawności rozprawy w całości lub w części.

2. W postępowaniu poprawczym stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego. Mogłoby to prowadzić do wniosku, że ogłoszenie orzeczenia odbywa się publicznie. Natomiast podawanie ustnych motywów orzeczenia w sprawie, która toczyła się niejawnie, mogłoby odbywać się z wyłączeniem jawności. Nie wydaje się to takie oczywiste. Nie sposób zaprzeczyć, że jawne ogłoszenie orzeczenia w postępowaniu poprawczym może zniweczyć cele, które przyświecają niejawności postępowania rozpoznawczego, a w szczególności ochrony nieletniego przed napiętnowaniem i dlatego część przedstawicieli doktryny opowiada się za niepublicznym ogłaszaniem orzeczenia w tym postępowaniu. Takiej interpretacji sprzyja art. 14 Międzynarodowego Paktu [Praw Obywatelskich i Politycznych], który, nakazując publiczne ogłaszanie orzeczenia, jednocześnie dopuszcza odstępstwo od tej reguły, gdy wymaga tego interes młodocianych (a więc tym bardziej nieletnich). Wydaje się, że te same racje przemawiają za możliwością niepublicznego ogłaszania orzeczenia w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym.

3. Wprawdzie zasadą – tak jak w kodeksie postępowania karnego – powinna być jawność rozprawy, w tym jednak postępowaniu [lustracyjnym], częściej niż w innych, może dojść do ujawnienia okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy albo jawność mogłaby naruszyć ważny interes prywatny. W praktyce złożenie wniosku przez stronę traktuje się jako obligujące sąd do wyłączenia jawności rozprawy. Nie jest to praktyka właściwa. Wprawdzie sąd jest zobligowany do wyłączenia jawności rozprawy na wniosek strony, ale ocena słuszności wniosku należy do sądu. Dopiero wówczas, gdy sąd ustali, że rzeczywiście zachodzi jedna z okoliczności określonych w art. 360 ust. 1 kodeksu postępowania karnego, obowiązany jest wyłączyć w całości lub w części jawność postępowania.

4. Określenie „osoby, przeciw którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe” [o którym mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z 1984 r. – Prawo prasowe], należy rozumieć ściśle. Przecież zezwolenie sądu lub prokuratora na publikację danych osobowych i wizerunku tych uczestników postępowania jest wyjątkiem od zasady, że zgoda osoby jest warunkiem publikacji jej danych osobowych i wizerunku. Sąd lub prokurator może zezwolić tylko na publikację danych osobowych i wizerunku podejrzanego lub oskarżonego. Zezwolenie to nie wystarcza w odniesieniu do osoby lustrowanej, osoby, przeciw której toczy się postępowanie dyscyplinarne, nieletniego, którego sprawę rozpoznaje sąd rodzinny, a tym bardziej do pozwanego. Prowadzi to do wniosku, że publikacja danych osobowych i wizerunku wszystkich uczestników tych postępowań, jak również uczestników postępowania karnego, z wyłączeniem podejrzanego lub oskarżonego, zależy wyłącznie od ich zgody.

5. Przez dane osobowe [o których mowa w art. 13 ust. 2 i 3 ustawy z 1984 r. – Prawo prasowe] należy rozumieć takie okoliczności, które pozwalają na identyfikację osoby w określonym środowisku.

6. Wyłączenie jawności zewnętrznej rozprawy lub posiedzenia oznacza, że nie mają prawa w nich uczestniczyć dziennikarze, chyba że pozostaliby na sali sądowej bądź jako osoby zaufania wskazane przez strony, bądź – tylko w sprawie karnej – na podstawie art. 361 § 3 kodeksu postępowania karnego, za zezwoleniem przewodniczącego składu orzekającego. W takiej sytuacji dziennikarz, tak samo jak inne osoby uczestniczące w rozprawie lub posiedzeniu z wyłączeniem jawności, jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności ujawnione na takiej rozprawie lub posiedzeniu. Rozpowszechnianie wiadomości z rozprawy (lub posiedzenia) prowadzonej z wyłączeniem jawności stanowi przestępstwo przewidziane w art. 241 § 2 kodeksu karnego. Dziennikarz może także stać się podmiotem przestępstwa określonego w art. 266 § 1 kodeksu karnego, jeśli wbrew przepisom ustawy ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z wykonywaną pracą.

7. Decyzja o dostępie dziennikarzy do akt jest ściśle związana z jawnością lub niejawnością postępowania wobec osób postronnych. Dostęp do akt w sprawie toczącej się z wyłączeniem jaw-

ności byłby w jakimś stopniu obejściem przepisów zakazujących udział w rozprawie nieuprawnionych osób i stwarzałyby zagrożenie ujawnienia wiadomości z takiego postępowania szerszemu kręgowi osób. [...]

Racje, dla których dziennikarze nie mają prawa uczestniczyć w postępowaniu niejawnym, przemawiają za odmową udostępnienia akt sprawy z tego postępowania. Szczególnej ochronie powinny podlegać sprawy, w których wyłączenie jawności następuje z mocy prawa, w których roztrząsane są szczegóły życia rodzinnego, jak również sprawy ze względu na bezpieczeństwo państwa lub dobro małoletnich albo nieletnich. Jednakże powody wyłączenia jawności postępowania są zróżnicowane. Ocena, czy udostępniać akta w sprawie toczącej się niejawnie, należeć będzie zawsze do prezesa sądu. On też decyduje o zakresie wykorzystania akt przez osoby postronne.

8. Zgoda na udostępnienie akt nie jest tożsama z zezwoleniem na publikowanie wiadomości uzyskanych z tych akt. [...]Możliwość przejrzania akt nie jest równoznaczna z prawem do zapoznania się z całą zawartością akt sprawy.

9. Oczywiście nie ma przeszkód, aby dziennikarz, jeszcze przed wszczęciem postępowania przygotowawczego, publikował informacje o czynach sprzecznych z prawem, o okolicznościach ich popełnienia, a nawet podawał nazwiska osób, które uważa za sprawców. Obowiązany jest – jak zawsze – przestrzegać reguł określonych w prawie prasowym i musi liczyć się z ewentualnymi negatywnymi konsekwencjami prawnymi swego działania. Nie ma też przeszkód, by pisał o sprawie w toku postępowania przygotowawczego, jeśli opierałby się na informacjach nie pochodzących z tego postępowania. Dziennikarz ma prawo do prowadzenia prywatnego śledztwa i do publikowania jego wyników. Z całą pewnością takie działanie nie wypełnia znamion przestępstwa określonego w art. 241 § 1 kodeksu karnego. Należałoby zgodzić się ze stanowiskiem M. Szewczyk, że takie zachowanie dziennikarza należy zakwalifikować jako poplecznictwo, jeżeli spowoduje utrudnianie lub udaremnianie postępowania.

10. Zakaz ten [określony w art. 27 ustawy o ochronie danych osobowych] – na użytek prasy – znosi pisemna zgoda osoby, której dane dotyczą, jak również podanie przez tę osobę danych do publicznej wiadomości. Jak się wydaje, wystarczy, że dane zostały podane do publicznej wiadomości na jawnej (czyli publicznej) rozprawie.

Art. 180. § 1. Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy służbowej lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji mogą odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, chyba że sąd lub prokurator zwolni te osoby od obowiązku zachowania tajemnicy.

§ 2. Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, lekarskiej lub dziennikarskiej mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. W postępowaniu przygotowawczym w przedmiocie przesłuchania lub zezwolenia na przesłuchanie decyduje sąd, na posiedzeniu bez udziału stron, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od daty doręczenia wniosku prokuratora. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

§ 3. Zwolnienie dziennikarza od obowiązku zachowania tajemnicy nie może dotyczyć danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych lub przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych.

§ 4. Przepisu § 3 nie stosuje się, jeżeli informacja dotyczy przestępstwa, o którym mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

§ 5. Odmowa przez dziennikarza ujawnienia danych, o których mowa w § 3, nie uchyla jego odpowiedzialności za przestępstwo, którego dopuścił się publikując informację.

TEZY ORZECZNICTWA

1) 2002.11.22

uchwała SN I KZP 26/02

OSNKW 2003/12/6

Przegląd Orzecz.: Stefański R.A. WPP 2003/2/102

Sformułowany w art. 180 § 3 kodeksu postępowania karnego zakaz zwalniania dziennikarza od obowiązku zachowania w tajemnicy danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych lub przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie tych danych – konkretyzuje treść tajemnicy dziennikarskiej określonej w art. 15 ustawy z 26 stycznia 1984 r. – prawo prasowe. Zakaz ten ma charakter bezwzględny i nie może być naruszany poprzez zastosowanie art. 2 § 1 pkt 1 kodeksu postępowania karnego i art. 9 kodeksu postępowania karnego.

TEZY PIŚMIENNICTWA

1) Grzeszczyk Wincenty *Prokuratura i Prawo* 2002/6/123 artykuł Numer publikacji: 34128

„Szczególny tryb uchylania tajemnicy zawodowej w postępowaniu karnym”

Tezy publikacji:

1. Kodeks postępowania karnego w art. 180 § 1 ustanawia generalną zasadę, że osoby zobowiązane do zachowania tajemnicy zawodowej lub funkcyjnej (także służbowej) mogą odmówić zeznań w tym postępowaniu co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek. Osoby te zobligowane są do składania zeznań na inne okoliczności.

2. Art. 180 §2 kodeksu postępowania karnego jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisów określających poszczególne rodzaje tajemnicy zawodowej i ma zastosowanie wówczas, gdy przepisy określające dany rodzaj tajemnicy zawodowej nie przewidują możliwości zwolnienia od obowiązku jej zachowania. Powyższa zasada, wynikająca z art. 180 ust. 1 kodeksu postępowania karnego, nie dotyczy jednak tej tajemnicy zawodowej, co do której przepisy szczególne przewidują odrębny tryb jej ujawnienia na potrzeby postępowania karnego.

3. Z uregulowania przewidzianego w art. 18 ust. 3 Prawa o notariacie [...] wynika, że:

– obowiązek zachowania tajemnicy nie ustaje, gdy notariusz składa zeznania w postępowaniu przygotowawczym,

– obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy notariusz składa zeznania jako świadek przed sądem. Jeżeli jednak w takiej sytuacji notariusz podniesie, że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa albo ważnemu interesowi prywatnemu, od zachowania tajemnicy może zwolnić go Minister Sprawiedliwości.

W świetle powyższych stwierdzeń przyjmuje się, że przepis art. 18 § 3 Prawa o notariacie stanowi *lex specialis* (przepis szczególny), specjalny wobec art. 180 § 1 kodeksu postępowania karnego, gdyż określa szczególny tryb zwalniania notariusza z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej. Tezę tę należy odnieść odpowiednio do tajemnicy sędziowskiej, prokuratorskiej i komorniczej.

4. Zakres szczególnego uregulowania przewidzianego w art. 18 § 3 Prawa o notariacie i ustawach zawierających analogiczne regulacje, należy rozumieć ściśle, a mianowicie, że odnosi się on tylko do sytuacji, gdy notariusz oraz sędzia, prokurator, komornik składają zeznania jako świadkowie przed sądem. W kwestii zatem wykorzystania dokumentów zawierających tajemnicę sędziowską, prokuratorską, notarialną i komorniczą jako dowodów w postępowaniu karnym, zgodnie z art. 226 kodeksu postępowania karnego stosuje się przepis art. 180 § 1 kodeksu postępowania karnego. Dokumenty te, po podjęciu przez prokuratora lub sąd decyzji na podstawie art. 180 § 1 kodeksu postępowania karnego o uchyleniu tajemnicy, mogą być wykorzystane w postępowaniu karnym.

- Art. 184. § 1.** Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Postępowanie w tym zakresie toczy się bez udziału stron i objęte jest tajemnicą państwową. W postanowieniu pomija się okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym.
- § 2.** W razie wydania postanowienia określonego w § 1 okoliczności, o których mowa w tym przepisie, pozostają wyłącznie do wiadomości sądu i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność – również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie. Protokół przesłuchania świadka wolno udostępniać oskarżonemu lub obrońcy tylko w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1.
- § 3.** Świadka przesłuchuje prokurator, a także sąd, który może zlecić wykonanie tej czynności sędziemu wyznaczonemu ze swojego składu – w miejscu i w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1. W przesłuchaniu świadka przez sąd lub sędziego wyznaczonego mają prawo wziąć udział prokurator, oskarżony i jego obrońca. Przepis art. 396 § 3 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
- § 4.** W razie przesłuchania świadka przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, w protokole czynności z udziałem specjalistów należy wskazać ich imiona, nazwiska, specjalności i rodzaj wykonywanej czynności. Przepisu art. 205 § 3 nie stosuje się.
- § 5.** Na postanowienie w sprawie zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w § 1, świadkowi i oskarżonemu, a w postępowaniu przed sądem także prokuratorowi, przysługuje w terminie 3 dni zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd właściwy do rozpoznania sprawy. Postępowanie dotyczące zażalenia toczy się bez udziału stron i objęte jest tajemnicą państwową.
- § 6.** W razie uwzględnienia zażalenia protokół przesłuchania świadka podlega zniszczeniu; o zniszczeniu protokołu należy uczynić wzmiankę w aktach sprawy.
- § 7.** Świadek może, do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, wystąpić z wnioskiem o uchylenie postanowienia, o którym mowa w § 1. Na postanowienie w przedmiocie wniosku służy zażalenie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. W razie uwzględnienia wniosku protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.
- § 8.** Jeżeli okaże się, że w czasie wydania postanowienia, o którym mowa w § 1, nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie, prokurator w postępowaniu przygotowawczym, a w postępowaniu sądowym sąd, na wniosek prokuratora, może uchylić to postanowienie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. Protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.
- § 9.** Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób i warunki składania wniosku o wydanie postanowienia, o którym mowa w § 1, przesłuchania świadka, co do którego wydano to postanowienie, oraz sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchania tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na jego zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze zapewnienie właściwej ochrony tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka przed nieuprawnionym ujawnieniem.

TEZY ORZECZNICTWA

1) 2003.03.20

postanow. s. apel. II AKz 231/03

LEX nr 7606

Lojalność organu procesowego prowadzącego postępowanie wobec świadka, którego dane osobowe pozostawione zostały w tajemnicy, może i powinna trwać tak długo, jak długo przemawiają za tym racje, które legły u podstaw unormowania instytucji świadka anonimowego. A zatem ochrona tajemnicy nie powinna być kontynuowana jedynie w sytuacji całkowitej dezaktualizacji przesłanek stosowania unormowania art. 164 a § 1 kodeksu postępowania karnego z 1969 r. (obecnie art. 184 § 1 kodeksu postępowania karnego), to jest ustania stanu zagrożenia.

2) 2003.02.11

wyrok SN V KKN 407/01

LEX nr 75454

1. Przy przesłuchiwanie świadków anonimowych Sąd winien baczyć, aby zakres utajnienia w protokołach dostępnych dla stron dotyczył jedynie tych podawanych przez świadków okoliczności, które mogłyby ujawnić ich tożsamość. Wykorzystując zaś ewentualnie art. 391 kodeksu postępowania karnego należy odnotowywać w jawnym protokole wszelkie istotne zmiany w treści tych zeznań oraz podawane przez świadka ich powody, z pominięciem jedynie okoliczności, które mogłyby ujawnić jego tożsamość.

2. Tam, gdzie ustaje stan zagrożenia, i ta właśnie okoliczność powoduje uchylenie decyzji o utajnieniu świadka, nie ma powodów do zniszczenia protokołów z dotychczasowych jego zeznań. Winny one więc być ujawnione i ewentualnie odczytane, gdyby obecne zeznania świadka różniły się od jego poprzednich oświadczeń dowodowych, a następnie ocenione przez sąd w aspekcie całości kształtu tych zeznań i w kontekście innych dowodów.

3) 2002.12.04

wyrok s. apel. II AKa 321/02

KZS 2003/2/29

w Krakowie

Gdy uchylono anonimowość świadka, trafnie postąpiono dopuszczając dowód z jego zeznań złożonych, gdy trwała anonimizacja (utajnianie danych osobowych). Choć brak jest podstawy prawnej do takiego postąpienia, bo ustawodawca takiej sytuacji nie uregulował, zaniechanie tego i zniszczenie protokołów byłoby bezrozumnym pozbawieniem się istniejących dowodów (P. Hofmański, Świadek anonimowy..., s. 144-145).

4) 2002.03.28

postanow. SN III KKN 328/99

LEX nr 53349

Zasady rzetelnego procesu wymagają zagwarantowania oskarżonemu i jego obrońcy prawa do zadawania pytań świadkowi anonimowemu oraz uzyskania odpowiedzi na te pytania. Zagwarantowanie możliwości weryfikowania zeznań świadka anonimowego za pomocą pytań zadawanych przez obronę nie oznacza jednak, że to niekwestionowane uprawnienie może być wykorzystywane w celu sprzecznym z istotą samej instytucji prawnej. Tymczasem, jedynie w taki sposób można było odczytać przeważającą większość pytań sformułowanych przez obrońcę oskarżonego. W tych warunkach brak było podstaw do domagania się od świadka udzielenia odpowiedzi na pytania, które wprost prowadziły do jego dekonspiracji. Podważałoby to bowiem całkowicie sens zastosowania anonimizacji (utajniania danych osobowych).

5) 2002.02.22

wyrok SN V KKN 416/99

Prok.i Pr. 2002/11/9

Jeżeli charakter informacji, jakie ma do przekazania świadek anonimowy, jest tego rodzaju, że udostępnienie oskarżonemu i jego obrońcy treści zeznań tego świadka lub umożliwienie zadawania mu przez tę stronę pytań, musi w sposób oczywisty prowadzić do faktycznego ujawnienia jego tożsamości, to powinnością właściwego organu procesowego jest rzetelne poinformowanie świadka anonimowego o tej sytuacji i uzyskanie jego zgody na jawne złożenie zeznań, a w razie braku zgody, pominięcie dowodu z jego zeznań złożonych anonimowo; utajnienie w całości lub w części treści zeznań świadka anonimowego byłoby naruszeniem prawa oskarżonego do obrony i tym samym uchybiało podstawowym regułom rzetelnego procesu.

6) 2001.12.10

wyrok SN IV KKN 229/01

OSNKW 2002/4/21

Przepisy art. 184 § 3 i 4 kodeksu postępowania karnego muszą być wykładane w powiązaniu z treścią art. 6 ust.3d Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, co prowadzi do wniosku, iż przesłuchując świadka anonimowego w toku postępowania jurysdykcyjnego sąd ma obowiązek zapewnienia oskarżonemu lub (i) jego obrońcy sposobności zadania świadkowi pytań, co jest elementarnym warunkiem umożliwiającym podjęcie przez obronę próby weryfikacji dowodowej wartości tych zeznań.

7) 2001.09.27

wyrok s. apel. II AKa 150/01

Prok.i Pr. 2002/11/16

w Katowicach

Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że odmowa udzielenia przez świadka incognito odpowiedzi na pytania zmierzające wprost do ujawnienia jego tożsamości, nie dyskwalifikuje tego dowodu w całości i może on stanowić podstawę do czynienia ustaleń faktycznych. Analiza treści pytań, na które wymieniony świadek odmówił udzielenia odpowiedzi, wskazuje na to, że celem ich było właśnie zdemaskowanie osoby składającej zeznanie.

Stanowisko Sądu Okręgowego znajduje oparcie w przepisie art. 184 § 4 kodeksu postępowania karnego, bowiem gdyby ten przepis odnieść jedynie ściśle do zagadnienia danych personalnych osoby przesłuchiwanej, to instytucja świadka incognito w praktyce nie miałaby szans realizacji.

W każdym procesie, strony, zadając pytania bezpośrednio zmierzające do ujawnienia tożsamości świadka, mogłyby możliwość pozyskania takiego dowodu skutecznie zniweczyć.

8) 2001.04.27

postanow. s. apel. II AKz 262/01

OSA 2001/10/70

w Warszawie

W sytuacji, w której przesłuchanie świadka w trybie art. 184 § 3 i § 4 kodeksu postępowania karnego (odmienne uregulowania w tym zakresie zawierał art. 164a ust. 3 i § 4 d. kodeksu postępowania karnego), czy też odczytanie protokołu przesłuchania świadka anonimowego w oparciu o przepis art. 393 § 4 kodeksu postępowania karnego, w konkretnej sprawie doprowadzi do zdemaskowania tożsamości świadka, świadek którego dane osobowe oraz treść zeznań w uprzednim stanie prawnym utajniono w całości, w obecnym porządku prawnym nie może być uważany za świadka incognito. W związku z tym, ze względu na dezaktualizację przesłanek i zakresu anonimizacji (utajniania danych osobowych), wskutek wejścia w życie obecnie obowiązującego Kodeksu postępowania karnego, Sąd Okręgowy, przed którym toczy się postępowanie, powinien uchylić poprzednio wydane postanowienie o zachowaniu w tajemnicy danych umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka. Stosownie do art. 184 § 5 zdanie 4 (per analogiam (przez analogię)) Kodeksu postępowania karnego, protokół poprzedniego przesłuchania świadka powinien być zniszczony. Jednakże przed dokonaniem tej czynności procesowej Sąd winien poinformować świadka incognito, że wedle obowiązującego obecnie przepisu art. 184 kodeksu postępowania karnego nie może być on uznany za świadka anonimowego, a następnie uzyskać od niego informację, czy zgodzi się występować przed Sądem jako świadek „jawny” i czy w dalszym ciągu, wedle jego oceny, ustała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia i innych dóbr wymienionych w § 1 art. 184 kodeksu postępowania karnego. W razie otrzymania pozytywnej odpowiedzi na obydwa postawione pytania, protokół zeznań świadka nie podlega zniszczeniu i może być załączony do akt sprawy.

TEZY PIŚMIENICTWA

1) *Paprzycki Lech K. Palestra 2002/1-2/18 artykuł Numer publikacji: 31985*

Świadek anonimowy – standard europejski a realia postępowania karnego.

Ustawodawca nie wyłącza danych osobowych świadka anonimowego spośród okoliczności stanowiących o ocenie jego zeznań oraz o ustaleniach w sprawie.

Tezy publikacji

1. Ograniczenie realizacji zasady bezpośredniości, która odnosi się przede wszystkim do orzekającego sądu, może następować w wyjątkowych wypadkach, wyraźnie określonych w ustawie procesowej, gdy taka konieczność jednoznacznie wynika z okoliczności konkretnej sprawy. W wypadku świadka anonimowego będzie uzasadnione w zupełnie odosobnionych wypadkach. Sąd powinien bowiem mieć niczym nieograniczony procesowy dostęp do świadka, co, w odpowiednim zakresie dotyczy także sądu odwoławczego dysponującego pełnym protokołem przesłuchania.

2. Ustawodawca, realizując z całą pewnością standard europejski, wynikający z Konwencji Europejskiej i kształtowany przez orzecznictwo Trybunału Praw Człowieka, wyraził w art. 184 § 1 i 2 kodeksu postępowania karnego zgodę na nieudostępnianie spośród okoliczności istotnych dla oceny zeznań świadka anonimowego tylko jego danych osobowych i niczego więcej. Wykładnia rozszerzająca jest, z oczywistych względów, wykluczona.

3. Ustawodawca nie wyłącza danych osobowych świadka anonimowego spośród okoliczności stanowiących o ocenie jego zeznań oraz o ustaleniach w sprawie.

4. Odwołanie się do wykładni gramatycznej sformułowań: dane uniemożliwiające ujawnienie tożsamości – art. 184 § 2 kodeksu postępowania karnego w zw. z jego ust. 1 oraz informacje pozwalające na określenie tożsamości – art. 6 ustawy z 1997 r. [o ochronie danych osobowych], prowadzi do wniosku, że treść ich jest taka sama.

5. Jeżeli zeznanie świadka anonimowego ma służyć wymiarowi sprawiedliwości, to odrzucić trzeba pogląd, iż nie mogą zostać utajnione wszelkie okoliczności ujawnione w toku przesłuchania świadka, odnotowane w protokole, pozwalające ujawnić tożsamość przesłuchiwanej osoby. Konsekwentnie jednak wówczas trzeba twierdzić, że wszystkie te okoliczności, tak jak dane osobowe w wąskim znaczeniu, muszą zostać uwzględnione przez orzekający sąd przy dokonywaniu oceny dowodu z zeznań świadka anonimowego oraz innych dowodów i przy dokonywaniu ustaleń istotnych w sprawie. Prawidłowość uwzględnienia tych okoliczności – danych umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka musi być przedmiotem oceny sądu odwoławczego z urzędu (ten postulat nie wynika z żadnego przepisu kodeksu postępowania karnego), gdyż naruszenie przepisów postępowania w tym zakresie nie może być, z wyjątkiem prokuratora, przedmiotem zarzutów środków zaskarżenia wnoszonych przez strony, ich obrońców i pełnomocników.

6. Trzeba zwrócić uwagę na specyfikę takiego protokołu przesłuchania [świadka anonimowego], wynikającą z konieczności utajnienia jego fragmentów. Świadomość tej specyfiki powinna cały czas towarzyszyć przesłuchującemu, który zadając pytania i utrwalając odpowiedzi powinien to czynić tak, by nie zostały pominięte żadne fragmenty wypowiedzi świadka dotyczące okoliczności istotnych w sprawie, natomiast z pominięciem okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka.

Zapis w protokole powinien zostać dokonany w taki sposób, by utajnienie fragmentów protokołu, poza danymi osobowymi w wąskim znaczeniu, następowało w wyjątkowych wypadkach. Orzekające w sprawie sądy dokonują ocen i ustaleń tylko na podstawie tego, co jest znane stronom, jednakże z uwzględnieniem tego co wynika z utajnionych danych osobowych.

Taki protokół zawierać będzie także, gdy przesłuchanie odbywa się z udziałem oskarżonego i jego obrońcy, odnotowanie pytań uchylonych, z zaznaczeniem, iż dotyczyły one okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka.

7. Zeznanie świadka anonimowego, utajnione co do danych osobowych (tożsamości), jako jedyny dowód sprawstwa oskarżonego, ocenione jako wiarygodne w świetle kryteriów określonych w art. 7 kodeksu postępowania karnego, gdy jest to dowód bezpośredni, wystarcza dla ustalenia sprawstwa, gdy w sprawie brak jest dowodów przeciwnych, dyskwalifikujących dowód z zeznań świadka anonimowego. Wtedy też powiedzieć można, iż dowód ten oceniony został w świetle wszystkich okoliczności ustalonych w sprawie. To stanowi o rzetelności procesu karnego, zarówno w świetle Konwencji Europejskiej, a w pierwszej kolejności w świetle Konstytucji RP z 1997 r. i obowiązującej w Polsce karnej ustawy procesowej, z zachowaniem koniecznej równowagi między zapewnieniem realizacji prawa oskarżonego do obrony i koniecznością ochrony świadka.

IV. Kodeks cywilny

Art. 23. Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24. § 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

ORZECZNICTWO SĄDÓW

1) 2003.05.14 wyrok SN I CKN 463/01 *Biul.SN 2003/11/11*

Jeżeli dziennikarz, działając w obronie interesu społecznie uzasadnionego, zachował szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiału prasowego (art. 12 ust. 1 pkt 1 prawa prasowego), jego opublikowanie nie jest działaniem bezprawnym (art. 24 § 1 kodeksu cywilnego) także wtedy, gdy okaże się, że materiał ten zawiera informacje nieprawdziwe.

2) 2003.03.28 wyrok SN IV CKN 1901/00 *Biul.SN 2003/10/9*

Zagwarantowane w Konstytucji RP i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności prawo do krytyki zachowania osób sprawujących funkcje publiczne, czy urzędowe nie może być wykonywane w taki sposób, aby naruszało dobre imię lub cześć krytykowanego.

3) 2002.12.19 wyrok SN II CKN 167/01 *LEX nr 75353*

1. Niemożliwość ingerowania sądu w samą decyzję administracyjną i jej podstawy merytoryczne nie musi oznaczać całkowitego pozbawienia osoby, której ona dotyczy, ochrony przewidzianej w art. 23 i 24 kodeksu cywilnego.

2. Nie tylko działanie na rzecz i w imieniu konkretnej jednostki lub organu, ale także działanie w charakterze funkcjonariusza publicznego, nie eliminuje automatycznie odpowiedzialności osoby, która dopuściła się naruszenia dobra osobistego innej osoby. W wypadku funkcjonariusza, szczególne zasady odpowiedzialności zawarte są w art. 420¹ i 420² kodeksu cywilnego, jednak tylko w odniesieniu do przejęcia „odpowiedzialności za szkodę”.

4) 2002.11.20 wyrok SN II CKN 1033/00 *LEX nr 77049*

Działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego w ramach krytyki prasowej nie obala domniemania bezprawności w razie podania faktów nieprawdziwych i użycia określeń obraźliwych (art. 24 ust. 1 kodeksu cywilnego).

5) 2002.11.13 wyrok SN I CKN 1150/00 LEX nr 75292

Przepisy regulujące podsłuch procesowy i podsłuch operacyjny, uznawane powszechnie za okoliczności wyłączające bezprawność podsłuchu, należy traktować jako istotną wskazówkę przy ocenie wyłączenia bezprawności w innych wypadkach podsłuchu, ponieważ świadczą one o tym, w jakich sytuacjach sam ustawodawca dopuszcza możliwość wyłączenia tajemnicy komunikowania się.

6) 2002.11.07 wyrok SN II CKN 1293/00 LEX 77041

Naruszenie przez dziennikarza obowiązku ochrony dóbr osobistych, upoważnia osobę pokrzywdzoną – nawet wówczas, gdy dziennikarz zachował szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystywaniu materiałów prasowych – do skutecznego poszukiwania tej ochrony na drodze sądowej.

7) 2002.09.19 wyrok SN II CKN 929/00 LEX nr 55568

Skoro Sąd Apelacyjny, jako kryterium braku bezprawności, przyjął prawdziwość twierdzeń zawartych w artykule prasowym, to nawet pojedynczy przypadek otrzymania mieszkania spółdzielczego przez pracownika wydziału, którego ten artykuł dotyczył, świadczyć musi o braku bezprawności. Ocena co do niewystąpienia „moralnej dwuznaczności” takiej sytuacji nie może automatycznie świadczyć o bezprawności działania autora artykułu prasowego.

8) 2002.06.12 wyrok SN III CKN 618/00 OSNC 2003/6/84

Zachowanie uniemożliwiające albo utrudniające wyznawanie lub praktykowanie wybranej religii stanowi naruszenie swobody sumienia (art. 23 kodeksu cywilnego).

9) 2002.05.23 wyrok SN IV CKN 1076/00 OSNC 2003/9/121

W wypadku naruszenia dóbr osobistych polegającego na obrazie czci uwzględniać należy nie tylko znaczenie słów, ale również kontekst sytuacyjny, w którym zostały użyte.

10) 2002.04.05 wyrok SN II CKN 953/00 LEX nr 55098

Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby.

TEZY PIŚMIENICTWA

1) Barta J., Markiewicz R. artykuł *P Rzeczposp.* 2003/5/19

„Ile dziennikarskiej swobody?”

Naruszenie czci może nastąpić bądź przez formułowanie ocen, opinii w wypowiedziach krytykujących postępowanie danej osoby, umniejszających jej społeczne uznanie, bądź przez podanie informacji (faktów) prawdziwych lub nieprawdziwych. Naruszenie czci najczęściej następuje przez zakomunikowanie o złamaniu obowiązujących zasad prawnych lub etycznych. Do naruszenia czci może dojść nie tylko przez rozpowszechnianie faktów (stwierdzeń), ale także przez ich pominięcie, co prowadzi do zniekształcenia opisywanego stanu rzeczy i zmiany oceny. Naruszający cześć zarzut nie musi być poza tym postawiony wprost; może polegać na przytoczeniu pogłoski, przypuszczenia lub być przyobleczony w formę pytania.

Nie każde naruszenie czci jest a priori zakazane i nie każde rodzi cywilną odpowiedzialność. Niekiedy, mimo naruszenia czci, określone działanie należy uznać za dozwolone, a to wobec braku jego bezprawności. Taka sytuacja występuje zwłaszcza wówczas, gdy dochodzi do rozpowszechniania przez media informacji lub wypowiedzi krytycznych, które ingerując w cudze dobra osobiste, równocześnie służą uzasadnionym interesom społecznym. Nie jest natomiast okolicznością wyłączającą bezprawność postępowania sam brak winy po stronie naruszyciela.

W szczególnych sytuacjach nie dochodzi do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych ze względu na rozpowszechnienie w prasie naruszających cześć informacji, które (później) okaza-

ły się fałszywe lub których prawdziwość nie została wykazana. Koniecznymi warunkami do takiej oceny jest, z jednej strony, ważny interes społeczny przemawiający za ujawnieniem danej informacji w określonym czasie, z drugiej zaś – uprzednie podjęcie racjonalnych starań przez dziennikarza zmierzających do sprawdzenia prawdziwości informacji.

2) *Białecki Piotr Monitor Prawniczy 2003/15/679 artykuł Numer publikacji: 38666 „Prawa czy dobra osobiste twórcy?”*

Tezy publikacji

1. Autorskie prawa osobiste określone w art. 16 i nast. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych będące przynależnymi twórcy prawami podmiotowymi, nie są dobrami osobistymi.

2. Użyte w KC określenie „twórczość artystyczna i naukowa” służy ochronie dóbr osobistych twórcy powstałych skutkiem jego twórczej działalności, które to dobra nie są jednak tożsame z autorskimi prawami osobistymi. Przepisy Kodeksu cywilnego stoją bowiem na straży ochrony np. czci twórcy, czy jego dobrego imienia, naruszonego w związku z jego utworem, ale nie w związku z naruszeniem autorskich praw osobistych twórcy.

3. Utwór podlegałby ochronie wskazanej w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w odniesieniu do autorskich praw osobistych twórcy, jedynie w zakresie określonym przez te prawa (art. 16 i nast. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) w przypadku zaś, gdyby nie można przypisać sprawcy naruszenia więzi twórcy z utworem, wystąpienia przeciwko któremukolwiek z autorskich praw osobistych wskazanych w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wówczas działanie takie uznać by można za naruszenie dóbr osobistych w postaci „twórczości naukowej i artystycznej”, w oparciu o unormowania Kodeksu cywilnego.

4. Wskazane w o prawie autorskim i prawach pokrewnych uprawnienia twórcy, w przeciwieństwie do dóbr osobistych jakiegokolwiek podmiotu, są uprawnieniami ukształtowanymi w oparciu o pozytywną funkcję, „pozytywną” możliwość zachowania się podmiotu, któremu prawa te przysługują, bez konieczności zaistnienia zdarzenia „zewnętrznego”, jakim jest ingerencja osoby trzeciej naruszająca prawa przysługujące temu podmiotowi. W przeciwieństwie do dóbr osobistych, wskazanych w Kodeksie cywilnym większość autorskich praw osobistych, może być „realizowana” i „uzyskuje samodzielny byt” bez konieczności naruszenia ich przez kogokolwiek.

3) *Dobosz I. glosa P OSP 2003/5/60 – t.1 i 4*

„Glosa (komentarz) do wyroku SN z dnia 17 kwietnia 2002 r., IV CKN 925/00.”

Krytyka prasowa nie jest sama w sobie czymś nagannym, uważana jest za jedną z okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia czci, bezprawne są jednakże ekscesy krytyki. Nie można im bowiem przypisać tych przymiotów, które zgodnie z art. 41 prawa prasowego charakteryzują krytykę prasową, zwłaszcza rzetelności, czy zgodności z zasadami współżycia społecznego. W przypadku np. przejaskrawienia czy przerysowania w zakresie formy wypowiedzi może dojść do wystąpienia ekscesu intensywnego.

W przypadku odpowiedzialności cywilnej za naruszenie dóbr osobistych przesłanką odpowiedzialności redaktora naczelnego jest bezprawność, a nie wina (ta ostatnia przesłanka ma tylko znaczenie w razie wystąpienia z roszczeniem o zadośćuczynienie pieniężne lub zapłatę na wskazany cel społeczny albo z roszczeniem o naprawienie szkody majątkowej pozostającej w związku z naruszeniem dobra osobistego). Bezprawność oznacza możliwość postawienia zarzutu zachowania się niezgodnego z prawem, przedmiotowo wadliwego. Abstrahujemy zatem od pobudek działania sprawcy czy innych czynników charakteryzujących stronę.

Tezy publikacji:

1. Ustawa [o ochronie danych osobowych] wprowadza zakaz przetwarzania danych osobowych z zastrzeżeniem przesłanek uchylających ten zakaz. Art. 23 ustawy o ochronie danych osobowych nie wyznacza tego zakazu wyraźnie (tak jak art. 27), a tylko wskazuje *expressis verbis* (dobitnie, wyraźnie, bez osłonek) przesłanki uchylające zakaz przetwarzania danych osobowych. Należy jednak *a contrario* (wychodząc z przeciwnego założenia) przyjąć, że właśnie art. 23 jest podstawą odkodowania normy (ustalenia normy na podstawie przepisów) ustanawiającej zakaz przetwarzania danych osobowych. Nie można zgodzić się z poglądem, że tylko szczególne, wskazane w art. 27, kategorie danych zostały objęte zakazem przetwarzania.

2. W myśl art. 26 ust. 1 pkt 3 [ustawy o danych osobowych] administrator obowiązany jest zapewnić, by dane były adekwatne do celów, w jakich są przetwarzane. Innymi słowy, administrator danych może zbierać tylko takie dane, które są konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu. Zasada wyrażona w tym ostatnim przepisie rozszerza przeto zakres zakazu przetwarzania danych osobowych.

3. Koniecznym, choć niewystarczającym, warunkiem zgodnego z prawem przetwarzania danych osobowych przez podmiot publiczny jest wyznaczenie przez przepisy podstawy przetwarzania tych danych. Drugim warunkiem koniecznym jest legitymowanie się przez podmiot publiczny przesłanką uchylającą zakaz przetwarzania danych osobowych. Przesłanki te zostały wskazane wyczerpująco w ustawie o ochronie danych osobowych. Jedną z nich są np. „przepisy prawa” – art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

4. Przepis [art. 2 ustawy o ochronie danych osobowych] dotyczy zatem tylko dwóch postaci przetwarzania danych osobowych, tj. systemów informatycznych i zbiorów ewidencyjnych. Pomija natomiast zbiory danych. Nie znaczy to jednak, że ustawa o ochronie danych osobowych nie znajduje zastosowania w przypadku przetwarzania danych osobowych w zbiorze danych.

5. Jak wynika [z art. 2 ustawy o ochronie danych osobowych] zakres zastosowania ustawy o ochronie danych osobowych nie ogranicza się do przetwarzania danych osobowych w zbiorach danych. Ustawodawca uznał bowiem, iż ten akt prawny określa również zasady postępowania przy przetwarzaniu danych. Nie ograniczył przy tym jego zakresu zastosowania tylko do sytuacji przetwarzania danych osobowych w zbiorach danych (art. 2 ust. 1 *in principio* (w zasadzie)). Powyższe nie oznacza wszakże, że ustawa o ochronie danych osobowych ma zastosowanie do każdej pojedynczej informacji o charakterze osobowym. Stosować się ją będzie dopiero wtedy, gdy powstanie zbiór ewidencyjny. [...]

Zbiorem ewidencyjnym jest tylko takie zestawienie danych osobowych, które ma strukturę umożliwiającą dostęp do danych według jednego kryterium.

6. Nie można zgodzić się z poglądem, który modyfikuje definicję zawartą w art. 7 ust. 1 [ustawy o ochronie danych osobowych] uznając za zbiory danych „każdy zestaw danych, który umożliwia dostęp do poszczególnych danych przez jakiekolwiek kryterium”, a nadto zakłada iż „użyte przez ustawodawcę sformułowanie «dostępnych według określonych kryteriów» nie oznacza, iż kryteriów dostępności powinno być więcej niż jedno.

7. Zgodnie z definicją legalną terminu „zbiór danych”, ta postać przetwarzania danych osobowych musi umożliwiać dostęp do nich według określonych kryteriów. Dostęp taki winien istnieć obiektywnie. Natomiast fakt, że jest on dla administratora (innego podmiotu) „łatwy” lub „trudny” jest prawnie bez znaczenia. Nie ma również podstaw, by zakładać, że dane osobowe mają być dostępne według kryteriów osobowych. Nadto przyjęcie poglądu, że dane osobowe mają być dostępne według kryteriów osobowych, umożliwiałoby obchodzenie ustawy i unikanie rejestracji zbiorów danych.

8. Ustawa o ochronie danych osobowych znajduje zastosowanie w stadium zbierania danych niezależnie od tego czy będą one utrwalane, przechowywane, opracowywane lub zmieniane w systemie informatycznym, zbiorze ewidencyjnym, czy też zbiorze danych.

9. Nie każde dysponowanie informacjami o innej osobie fizycznej bez jej zgody stanowi naruszenie dobra osobistego tej osoby. Tylko pozyskiwanie (i ewentualnie dalsze przetwarzanie) informacji osobowych, które dotyczą życia osobistego, jest naruszeniem omawianej wolności. Innymi słowy, naruszeniem dobra osobistego jest przetwarzanie nie jakiejkolwiek informacji, a tylko takiej, która dotyczy życia osobistego.

10. Dobrami osobistymi są tylko te informacje (dane osobowe), które zostały wymienione w art. 23 kodeksu cywilnego (np. nazwisko, pseudonim, wizerunek) albo też uznane zostają za takie przez orzecznictwo, często z inspiracji doktryny (np. informacje objęte sferą życia prywatnego). Choć art. 23 kodeksu cywilnego ma charakter otwarty, to jednak de lege lata (według obowiązującego prawa) brak podstaw do uzupełnienia katalogu dóbr osobistych o informację osobową.

5) *Gontarski Waldemar Rzeczpospolita 2003/5/20 artykuł Numer publikacji: 37306*
„Jaka prawda obowiązuje dziennikarza?”

Notka bibliograficzna:

Autor analizuje zagadnienie odpowiedzialności dziennikarza za naruszenie dóbr osobistych określonej osoby w opublikowanym materiale prasowym w przypadku zachowania przez niego standardu rzetelności i staranności przy zbieraniu materiałów przeznaczonych do tej publikacji.

Tezy publikacji:

1. Dziennikarza obowiązuje tzw. prawda kierunkowa, tzn. ma on obowiązek podążać do prawdy materialnej (pojmowanej jako zgodność opisu z rzeczywistością) poprzez wymóg szczególnej staranności i rzetelności. Te dwa podstawowe standardy dziennikarskie formułują art. 12 ust. 1 pkt 1 prawa prasowego z 26 stycznia 1984 r. (prawo prasowe):

- rzetelności (odpowiednik sumienności z art. 100 ust. 1 kodeksu pracy) – ma charakter subiektywny (istotne są możliwe najlepsze intencje),
- staranności – cechuje go obiektywność (chodzi o wzorcowy typ postępowania zawodowego, niezależny od intencji).

2. Dziennikarz przestrzegający wymogu art. 12 ust. 1 pkt 1 prawa prasowego nawet wtedy, gdy poda nieprawdę, i przez to naruszy czyjeś dobra osobiste, będzie się mógł powoływać na prawo do tzw. błędu nieodpartego i uniknie odpowiedzialności prawnej. Nie po to ustawodawca w przepisach szczególnych (prawo prasowe) nakłada na dziennikarza określone obowiązki zawodowe, żeby później nakładać na niego sankcje zawarte w przepisach ogólnych (kodeks cywilny czy kodeks karny), nawet jeśli wywiązał się z tych szczególnych obowiązków. Od dziennikarza domagać się można dowodu prawdy tylko wtedy, gdy zrezygnuje ze swojego uprawnienia zawodowego, jakim jest prawo do błędu nieodpartego, tzn. gdy w wypowiedzi opisowej nie dopełnił wymogu szczególnej staranności i rzetelności.

3. Jeżeli dziennikarz przestrzegał ustawowych standardów dziennikarskich, osoba dotknięta publikacją prasową nie może domagać się pieniężnej rekompensaty (art. 448 kodeksu cywilnego) lub przeprosin (art. 24 zdanie drugie kodeksu cywilnego). Standardy prasowe muszą jednak uwzględniać ochronę dóbr osobistych. Dlatego osoba, której dobra zostały naruszone przez podanie w prasie nieprawdy, może domagać się jedynie sprostowania lub odpowiedzi. W tym celu w ustawowym terminie trzeba doręczyć do redakcji sprostowanie lub odpowiedź spełniające wymogi ustawowe (formalne i merytoryczne) – art. 31 i następne prawa prasowego

4. Z zasad racjonalnego myślenia i przepisów obowiązującego prawa (art. 12 ust. 1 pkt 1 prawa prasowego oraz art. 10 konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) wynika, że od dziennikarza nie można żądać dowodu prawdy, jeżeli wykaże, iż przestrzegał szczególnej staranności i rzetelności.

6) Kowalski Marek *Orzecznictwo Sądów Polskich* 2002/12/160 glosa Numer publikacji: 35663 „Glosa do wyroku SN z dnia 12 września 2001 r., V CKN 440/00.”

Notka bibliograficzna:

Glosa (komentarz do orzeczenia sądowego) aprobująca Komentowane orzeczenie:
2001.09.12 wyrok SN V CKN 440/00 OSNC 2002/5/68

Tezy publikacji:

1. Regulacja prawa autorskiego posługuje się pojęciem „osoby powszechnie znanej”, natomiast prawo prasowe odwołuje się do kryterium „działalności publicznej” danej osoby. Jednakże w obu przypadkach – pomimo różnej stylizacji wskazanych przepisów – chodzi o publiczny charakter działalności danej osoby, co w przypadku naruszenia dóbr osobistych takiej osoby stanowi okoliczność egzoneracyjną (uwalniającą od odpowiedzialności) w zakresie określonym przepisami prawa autorskiego i prawa prasowego.

2. Pełnić określoną funkcję publiczną oznacza [...] tyle co prowadzić działalność o charakterze publicznym. Innymi słowy, działalność publiczna to zespół określonych czynności (działań) podejmowanych w związku z pełnioną funkcją publiczną (stanowiskiem). Powiązanie funkcjonalne omawianych terminów pozostaje zatem oczywiste. Natomiast dla ustalenia, iż dana osoba pełni funkcję publiczną, wymagane jest, aby taka osoba sprawowała określone stanowisko w sensie formalnym (np. minister).

3. Zakres znaczeniowy pojęcia „działalność publiczna” jest szerszy od pojęcia „funkcja publiczna”. Natomiast zakres funkcjonalny wskazanych terminów jest w zasadzie identyczny, co – moim zdaniem – pozwala używać tych terminów zamiennie.

4. Przymiotnik „publiczny” używany jest zazwyczaj dla określenia zdarzeń lub rzeczy dostępnych dla ogółu członków danej społeczności. Tak też należy rozumieć wskazany termin przy wykładni pojęć „działalność publiczna” i „funkcja publiczna”. Trzeba jednak pamiętać, iż przymiotnik „publiczny” niekoniecznie musi oznaczać dostęp absolutnie powszechny dla ogółu danej społeczności. Przymiotnik „publiczny” może bowiem odnosić się także do osób lub zdarzeń ogólnie dostępnych w danych okolicznościach.

5. Wyłączenie bezprawności naruszenia dóbr osobistych w obrębie prawa prasowego zachodzi jedynie w przypadku ujawnienia informacji lub danych z zakresu sfery życia prywatnego, jeżeli wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby. W związku z tym poprzestanie na ogólnikowym stwierdzeniu, iż dana osoba prowadzi działalność publiczną, bez jednoczesnego rozważenia związku tejże działalności z ujawnionymi w prasie informacjami, wyklucza możliwość przyjęcia tej przesłanki egzoneracyjnej (uwalniającej od odpowiedzialności).

6. Kwestia wynagrodzenia osoby publicznej ze swej istoty ściśle wiąże się z zajmowaną funkcją lub prowadzoną działalnością. W związku z tym należy przyjąć jako zasadę, iż ujawnienie informacji na temat wynagrodzenia osoby publicznej nie wymaga zgody tejże osoby, o ile oczywiście wynagrodzenie to wiąże się bezpośrednio z prowadzoną przez daną osobę działalnością publiczną. Natomiast informacje na temat pozostałych dochodów takiej osoby, tj. dochodów nie związanych z działalnością publiczną, korzystają z ochrony na zasadach ogólnych.

7) Kurosz Krzysztof Rejent *2002/1/99 glosa Numer publikacji: 32639* „Glosa do wyroku s.apel. z dnia 19 kwietnia 2000 r., I ACa 1455/99.”

Notka bibliograficzna:

Glosa (komentarz do orzeczenia sądowego) aprobująca

Komentowane orzeczenie:

2000.04.19 wyrok s.apel. I ACa 1455/99 OSA 2001/5/27

Tezy publikacji:

1. Zgoda na rozpowszechnianie wizerunku przekreśla możliwość ustalenia, iż doszło do naruszenia dobra osobistego, bowiem przepisy ustawy autorskiej nie chronią wizerunku w ogóle, ale chronią przed jego rozpowszechnianiem bez odpowiedniego zezwolenia.

2. Zachowanie podmiotu, który rozpowszechnia za zezwoleniem cudzy wizerunek, nie jest ostatecznie bezprawne, bowiem nie dochodzi w takim wypadku do naruszenia dobra osobistego. Wyłącza to z kolei możliwość ustalenia, że doszło do naruszenia chroniącego dobro prawa osobistego, a w konsekwencji zakwalifikowania zachowania sprawcy jako bezprawnego. Mówiąc krótko: nie można uznać za bezprawne takiego zachowania, które w tym wypadku nie narusza niczych dóbr chronionych przez prawo. Brak bezprawności jest jednak tylko wtórną konsekwencją braku naruszenia samego dobra osobistego. [...]

O okolicznościach wyłączających bezprawność można – moim zdaniem – mówić jedynie w kontekście ust. 2 art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przewidującego ograniczenia w zakresie ochrony. Zachowanie objęte hipotezą tegoż przepisu może prowadzić do naruszenia dobra osobistego, ale nie prawa osobistego, gdyż podmiot rozpowszechniający wizerunek osoby powszechnie znanej lub stanowiący szczegół większej całości działa w granicach upoważnienia ustawowego.

3. Zachowanie osoby ingerującej w cudze dobro osobiste (wizerunek) tylko wtedy nie jest naruszeniem, jeżeli niewątpliwie mieści się w ramach wyznaczonych przez uprawnionego. Problem powstaje, gdy osoba rozpowszechniająca wizerunek wskazuje, że z oświadczenia uprawnionego i towarzyszących im okoliczności wynika dopuszczalność określonych zachowań, czemu przeczy sam autor oświadczenia, powołując się na swoje subiektywne przekonania. Nie można całej sprawy skwitować stwierdzeniem, że decydujące znaczenie ma wola wewnętrzna uprawnionego co do zakresu zgody. Oznaczałoby to całkowite pominięcie interesu drugiej strony, który wyraża się w zaufaniu do treści zgody i istnieniu przekonania, że swoim zachowaniem niczych praw nie narusza. Otóż w takim wypadku należy sięgnąć do reguł wykładni oświadczeń woli, choć zgoda nie jest czynnością prawną lecz – jak się przyjmuje w doktrynie – ma charakter „jednostronnego, odwołalnego działania prawnego”, podobnego jedynie do oświadczenia woli.

4. Ocena zakresu dozwolonych czynności nie może być oderwana od powszechnego znaczenia sformułowań, którymi posługuje się uprawniony. I tak osoba, która zezwoli na wykorzystanie jej wizerunku w gazecie ogólnopolskiej i uczyni to w sposób wyraźny, nie może później skutecznie twierdzić, że miała na myśli tylko dodatek lokalny.

5. Nie można wykluczyć, że uprawniony w niektórych wypadkach zezwoli w sposób „abstrakcyjny” na wykorzystanie wizerunku, pozostawiając dużą swobodę drugiej stronie. Tak szeroki zakres powinien jednak wynikać w sposób wyraźny i niewątpliwy z oświadczenia. Wskazaną sytuację należy uznać za wyjątkową, a w pozostałych wypadkach wątpliwości co do zakresu zgody powinno się rozstrzygać na korzyść udzielającego zezwolenia.

8) *Sieńczyło-Chlabicz Joanna Przegląd Prawa Handlowego 2003/9/39 artykuł*

Numer publikacji: 39197

„Rozpowszechnianie wizerunku osób powszechnie znanych.”

2. Pojęcie wizerunku kojarzone jest najczęściej z zespołem cech zewnętrznych charakterystycznych dla danej jednostki, a zwłaszcza z tym, co dla tego wyglądu jest najbardziej wyróżniające – czyli z twarzą. Jednak pojęcie to nie powinno być zawężane do cech anatomicznych danej jednostki ludzkiej. Istotny jest odbiór oraz wartość identyfikacyjna poszczególnych elementów, a mianowicie daną osobę wyróżniać mogą, oprócz na przykład kształtu nosa czy rysów twarzy, także w sposób charakterystyczny ścięte i ufarbowane włosy, sposób poruszania się, czy korzystanie z określonych rekwizytów, na przykład laski.

Tezy publikacji:

1. Głosu nie należy traktować jako odrębnego dobra osobistego. Powinien być on chroniony jako prawo do wizerunku, nie jako obraz fizyczny (wizualny) danej osoby, lecz jako jej obraz odbierany za pomocą zmysłu słuchu. Można stwierdzić, że prawo osobiste do ludzkiego głosu traktować należy jako dźwięczny wizerunek.

Wymaga podkreślenia, że wizerunek dźwięczny, czyli głos danej osoby musi być rozpoznawalny dla osób trzecich, dopiero wówczas będzie korzystał z ochrony prawnej. Oznacza to, że głos danej osoby musi być na tyle charakterystyczny i wyróżniający się, by można było wskazać konkretną osobę, od której pochodzi.

2. Pojęcie wizerunku kojarzone jest najczęściej z zespołem cech zewnętrznych charakterystycznych dla danej jednostki, a zwłaszcza z tym, co dla tego wyglądu jest najbardziej wyróżniające – czyli z twarzą. Jednak pojęcie to nie powinno być zawężane do cech anatomicznych danej jednostki ludzkiej. Istotny jest odbiór oraz wartość identyfikacyjna poszczególnych elementów, a mianowicie daną osobę wyróżniać mogą, oprócz na przykład kształtu nosa czy rysów twarzy, także w sposób charakterystyczny ścięte i ufarbowane włosy, sposób poruszania się, czy korzystanie z określonych rekwizytów, na przykład laski.

3. Ratio legis (racja prawna, sens ustawy) przepisu art. 81 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych polega na założeniu, że osoby, które wzbudziły ogólne zainteresowanie, przestają w zasadzie należeć do siebie, a stają się przedmiotem praw społeczeństwa. W konsekwencji muszą one zrezygnować w pewnym zakresie ze swoich praw osobistych dla zaspokojenia powszechnego zainteresowania, jakie wywołały.

4. Publikacja wizerunku powinna być związana z relacjonowaniem pełnienia funkcji publicznych przez osobę powszechnie znaną lub wykonywaniem przez nią czynności wiążących się z działalnością publiczną. Swoboda rozpowszechniania wizerunku znanej osobistości bez jej zgody wyklucza przedstawianie tej osoby w sytuacjach niezwiązanych z pełnieniem funkcji publicznych (np. w trakcie prac w przydomowym ogródku, podczas spacerów z rodziną).

9) Stefanicki Robert Przegląd Sądowy 2002/11-12/166 glosa Numer publikacji: 35761
„Glosa do wyroku SN z dnia 20 czerwca 2001 r., I CKN 1135/98.”

Notka bibliograficzna:

Glosa (komentarz) aprobuująca

Komentowane orzeczenie:

2001.06.20 wyrok SN I CKN 1135/98 OSNC 2002/2/23

Tezy publikacji:

1. Forma utworu ma oczywiście istotne znaczenie dla oceny granic tego, co uzna się za dozwolone, dopuszczalne, mieszczące się w ramach wyznaczonych przez „prawo danego gatunku”. Zróżnicowane powinny być kryteria oceny artykułu prasowego prezentującego istotne wydarzenia lub postępowanie określonych osób w formie reportażu, recenzji lub felietonu. Zróżnicowanie to związane jest m.in. z tym, że tylko informacje, stwierdzenia, o określonych faktach poddają się weryfikacji według kryterium prawda – fałsz, podczas gdy o ocenach i sądach wartościujących można jedynie powiedzieć, że są ściśle, odpowiednie, właściwe, że mieszczą się lub nie w granicach rzeczowej i konstruktywnej krytyki.

2. Swoboda wypowiedzi, będąca warunkiem rozwoju i podstawą funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego, gwarantowana w systemie naszego prawa i w konwencjach przyjętych przez Polskę, nie ma charakteru absolutnego. Jej ograniczenia są podyktowane m.in. koniecznością ochrony dobrego imienia i innych praw osób trzecich.

3. Godność człowieka wyraża się w potrzebie ochrony pewnych uznawanych przez jednostkę wartości, z których obroną związane jest poczucie własnej wartości, oczekiwanie z tego tytułu szacunku ze strony innych ludzi.

4. Krytyka prasowa co do zasady kwalifikowana jest jako działanie zgodne z prawem. Problem jednak tkwi w tym, że aby tego rodzaju wypowiedź stanowiła okoliczność wyłączającą bezprawność czynu naruszenia dóbr osobistych, satyra musi być rzetelna, rzeczowa i zgodna z zasadami współżycia społecznego, do których przepis odsyła.

5. Wniesienie powództwa o ochronę dóbr osobistych odzwierciedla przekonanie (wiedzę) poszkodowanego, że jego prawo skuteczne erga omnes (wobec wszystkich) zostało naruszone bądź zagrożone. Obiektywizacja indywidualnych subiektywnych elementów oceny zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych następuje przez przyjęcie, że działanie sprawcy ma taki charakter, iż inne osoby w podobnych okolicznościach czułyby się dotknięte treścią lub formą określonej wypowiedzi dziennikarskiej. Nie oznacza to wcale, że każdy dotknięty krzywdzącą go opinią wniesie odpowiednie roszczenia, zważywszy na przeciągające się latami procesy o ochronie dóbr osobistych.

6. Istotnym elementem przy ocenie możliwości uchylenia bezprawności czynu jest waga (istotność) podejmowanych w wypowiedzi prasowej problemów lub zjawisk społecznych. Oczywiście, przy nieodłącznym zastrzeżeniu, które powinno towarzyszyć takim ocenom – obowiązku przestrzegania zasad rzetelności i odpowiedzialności za słowo autora polemicznych wypowiedzi. Wymienione zastrzeżenie nie ogranicza wolności wypowiedzi i prawa do przekazywania informacji, ale wyznacza im cywilizowane ramy, gwarantujące funkcjonowanie i rozwój demokratycznych społeczeństw i ich struktur.

7. Obiektywnie ujęta przesłanka bezprawności działania pozwala na kwalifikację czynu naruszenia dóbr osobistych na podstawie art. 24 kodeksu cywilnego, niezależnie od winy sprawcy. Powód nie jest więc obowiązany do udowodnienia winy pozwanego, a pozwany nie może skutecznie się bronić wykazując, że jego działanie nie było zawinione.

8. Ustawodawca ujmując w art. 24 kodeksu cywilnego bezprawność w kategorii przedmiotowej kwalifikacji czynu, a więc niezgodności określonych działań z obowiązującymi przepisami prawa lub regułami społecznymi, do których owe normy odsyłają, wyłączył możliwość uchylenia bezprawności na podstawie subiektywnych ocen i uzewnętrznianych intencji osoby zagrażającej lub naruszającej dobra osobiste innej osoby. Odmienna wykładnia przepisu czyniłaby ochronę dóbr osobistych iluzoryczną. Dziennikarz jest zobowiązany do szczególnej staranności. To kryterium oceny jego działań jest mocniej akcentowane, gdy krytyczna wypowiedź dotyczy człowieka, niż przy ocenie jakiejś organizacji, instytucji, a nawet rządów państw.

V. Prawo prasowe

Art. 4. 1. Przedsiębiorcy i podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych oraz nie działające w celu osiągnięcia zysku są obowiązane do udzielenia prasie informacji o swojej działalności, o ile na podstawie odrębnych przepisów informacja nie jest objęta tajemnicą lub nie narusza prawa do prywatności.

2.

3. W przypadku odmowy udzielenia informacji, na żądanie redaktora naczelnego, odmowę doręcza się zainteresowanej redakcji w formie pisemnej, w terminie trzech dni; odmowa powinna zawierać oznaczenie organu, jednostki organizacyjnej lub osoby, od której pochodzi, datę jej udzielenia, redakcję, której dotyczy, oznaczenie informacji będącej jej przedmiotem oraz powody odmowy.

4. Odmowę, o której mowa w ust. 3, lub niezachowanie wymogów określonych w tym przepisie, można zaskarżyć do sądu administracyjnego w terminie 30 dni; w postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu do sądu decyzji administracyjnych.

TEZY ORZECZNICTWA

1) 2002.10.03

wyrok SN III RN 89/02

OSNP 2003/18/426

Nie ma przeszkód prawnych do ujawniania przez organ gminy na żądanie prasy informacji, którzy dyrektorzy samorządowych placówek oświatowych zostali powołani bez procedury konkursowej. Ujawnienie takiej informacji nie narusza prawa do prywatności tych osób, ani prawa do ochrony ich danych osobowych.

2) 2002.07.25

wyrok NSA II SA/Łd 951/02

M.Prawn. 2002/18/819

w Łodzi

Prawo dostępu do informacji publicznej, w tym także prawo dziennikarza do takiej informacji, nie ma charakteru absolutnego i podlega ustawowym ograniczeniom. Z obowiązku udzielenia prasie informacji o swojej działalności nie można wyprowadzać istnienia prawnego obowiązku udostępniania treści umów cywilnych, których stronami (stroną) są także inne podmioty.

VI. Konstytucja

Art. 30. Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

TEZY ORZECZNICTWA

1) 2003.03.05

wyrok TK K 7/01

OTK-A 2003/3/19

1. Art. 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428, Nr 57, poz. 618, Nr 62, poz. 681 i Nr 63, poz. 701, z 2000 r. Nr 43, poz. 488 i Nr 50, poz. 600 oraz z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 765, Nr 153, poz. 1271 i Nr 175, poz. 1434) jest zgodny z art. 30, art. 32 i art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Art. 11 i art. 40 ust. 3 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim obejmuje tajemnicą i wyłącza z obowiązku publikacji zawarte w części B załącznika dane dotyczące funkcji i czasu jej pełnienia w organach bezpieczeństwa państwa, są niezgodne z art. 32 i art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie są niezgodne z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Art. 11 i art. 40 ust. 3 ustawy powołanej w punkcie 1 są zgodne z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, z 1995 r. Nr 36, poz. 175, 176 i 177 oraz z 1998 r. Nr 147, poz. 962) i z art. 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167) oraz nie są niezgodne z art. 51 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto postanawia: umorzyć postępowanie w zakresie dotyczącym badania zgodności art. 11 i art. 40 ust. 3 ustawy powołanej w punkcie 1 z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej na skutek cofnięcia wniosku.

Art. 47. Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

1) 2001.10.10

wyrok NSA V SA 654/01

Palestra 2003/3-4/221

w Warszawie

Uwaga: Teza częściowo nieaktualna

Przy pozyskiwaniu wiadomości w celu wydania przez właściwego komendanta wojewódzkiego policji opinii, o której mowa w art. 82 ust. 4 ustawy z 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 114, poz. 739 ze zm.), wyznacznikiem winna być zasada, aby wkroczenie w prawa jednostki odbywało się tylko o tyle, o ile jest to konieczne w demokratycznym państwie i aby odbywało się w celach wskazanych w samej Konstytucji, w tym wypadku „dla ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego” (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, uszczegółowiony w tym zakresie przez art. 13 ust. 1 pkt 3-4 ustawy o cudzoziemcach). Ponadto w takiej sytuacji zastosowanie będzie miał również art. 47 Konstytucji RP przewidujący ochronę prywatności, odniesiony do „każdego” oraz art. 51 ust. 2 stwierdzający, iż „władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach, niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym”.

- Art. 61. 1.** Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.
- 2.** Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegalnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.
- 3.** Ograniczenie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.
- 4.** Tryb udzielania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, określają ustawy, a w odniesieniu do Sejmu i Senatu ich regulaminy.

1) 2003.07.02 wyrok NSA II SA 837/03 M.Prawn. 2003/17/770
w Warszawie

1. Polska Norma [...] jest informacją publiczną w rozumieniu ustawy o dostępie do informacji publicznej i jej udostępnienie winno odbywać się w trybie przedmiotowej ustawy.

2. Ogólną zasadą wynikającą z art. 61 Konstytucji, jest dostęp do informacji. Wszelkie wyjątki od tej zasady powinny być formułowane w sposób wyraźny, a wątpliwości powinny przemawiać na rzecz dostępu. Dlatego też z [...] art. 5 ust. 7 ustawy o normalizacji nie można wyprowadzać wniosku, iż przedmiotowa ustawa wyłącza stosowanie ustawy o dostępie do informacji publicznej.

2) 2003.05.28 wyrok TK K 44/02 OTK-A 2003/5/44

Art. 1 ustawy z dnia 13 września 2002 r. o zmianie ustawy o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. Nr 175, poz. 1434), w części dotyczącej art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428, Nr 57, poz. 618, Nr 62, poz. 681 i Nr 63, poz. 701, z 2000 r. Nr 43, poz. 488 i Nr 50, poz. 600 oraz z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 765, Nr 153, poz. 1271 i Nr 175, poz. 1434) jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 61 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3) 2002.10.30 wyrok NSA II SA 1956/02 LEX nr 78062
w Warszawie

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej i art. 61 Konstytucji RP informację publiczną stanowi bowiem każda wiadomość wytworzona przez szeroko rozumiane władze publiczne oraz osoby pełniące funkcje a także inne podmioty, które tę władzę realizują

bądź gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa w zakresie tych kompetencji. Taki charakter ma również wiadomość nie wytworzona przez podmioty publiczne lecz odnoszące się do tych podmiotów.

4) 2002.10.03

wyrok SN III RN 89/02

OSNP 2003/18/426

Nie ma przeszkód prawnych do ujawniania przez organ gminy na żądanie prasy informacji, którzy dyrektorzy samorządowych placówek oświatowych zostali powołani bez procedury konkursowej. Ujawnienie takiej informacji nie narusza prawa do prywatności tych osób, ani prawa do ochrony ich danych osobowych.

TEZY PIŚMIENICTWA

1) *Tarnacka Kamila Państwo i Prawo 2003/5/69 artykuł Numer publikacji: 37232*

„Prawo do informacji w Polsce.”

1. Przedmiotem wolności informacji są wszelkie informacje, do których dostęp nie został ustawowo ograniczony ze względu na poszanowanie praw i wolności innych osób, a także ze względu na inne istotne wartości wymienione w art. 31 ust. 3. Nie ma podstaw, aby z zakresu art. 54 Konstytucji wyłączyć informacje, o których mowa w art. 61, 74 i 51 ust. 3. Przedmiotem wspomnianych praw do informacji są odpowiednio: informacja publiczna, informacja o środowisku oraz informacja o danych zawartych w urzędowych zbiorach.

Tezy publikacji:

1. Przedmiotem wolności informacji są wszelkie informacje, do których dostęp nie został ustawowo ograniczony ze względu na poszanowanie praw i wolności innych osób, a także ze względu na inne istotne wartości wymienione w art. 31 ust. 3. Nie ma podstaw, aby z zakresu art. 54 Konstytucji wyłączyć informacje, o których mowa w art. 61, 74 i 51 ust. 3. Przedmiotem wspomnianych praw do informacji są odpowiednio: informacja publiczna, informacja o środowisku oraz informacja o danych zawartych w urzędowych zbiorach.

2. Konstytucja przyznaje prawo do informacji publicznej jedynie obywatelom, natomiast ustawa o dostępie do informacji publicznej przyznaje to prawo „każdemu”, a od osoby wykonującej prawo do informacji nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego (art. 2 ust. 2) – oznacza to, że każda osoba zarówno obywatel polski, jak i cudzoziemiec może domagać się udostępnienia informacji publicznej, nie uzasadniając w żaden sposób swego żądania. Tym samym ustawa rozszerzyła w stosunku do Konstytucji zakres podmiotów, którym przysługuje prawo do informacji publicznej.

3. W przypadku nierozstrzygnięcia wzajemnej relacji pomiędzy prawem do informacji publicznej i prawem do informacji o środowisku, nie będzie jasne czy w procesie odwoławczym należy stosować bezpośrednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, czy też uwzględnić ich modyfikacje zawarte w ustawie o dostępie do informacji publicznej. Niejednoznaczna będzie również kwestia, czy można wnieść pozew do sądu powszechnego o udostępnienie informacji o środowisku.

4. Ani Konstytucja, ani ustawa nie regulują środków służących w przypadku odmowy udzielenia informacji. Wydaje się, że należy wyprowadzać je z przepisów prawa cywilnego oraz postępowania cywilnego (tzw. pozew o ustalenie na podstawie art. 189 kodeksu postępowania cywilnego). Ustawa o ochronie danych osobowych nie wyjaśnia, czy odmowę udostępnienia informacji można traktować jako decyzję administracyjną.

5. Fakt, iż prawo do informacji publicznej należy do kategorii praw politycznych, natomiast prawo do informacji o środowisku znalazło się w grupie praw ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych nie stoi w sprzeczności z uznaniem informacji o środowisku, będących w posiadaniu organów administracji publicznej jako informacji publicznych.

DOSTĘP DO AKT

VII Kodeks postępowania administracyjnego

Art. 73. § 1. W każdym stadium postępowania organ administracji publicznej obowiązany jest umożliwić stronie przeglądanie akt sprawy oraz sporządzanie z nich notatek i odpisów.

§ 2. Strona może żądać uwierzytelnienia sporządzonych przez siebie odpisów z akt sprawy lub wydania jej z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów, o ile jest to uzasadnione ważnym interesem strony.

TEZY PIŚMIENNICTWA

1) *Sibiga Grzegorz Monitor Prawniczy 2003/23/1096 glosa Numer publikacji: 41351 „Glosa do postanowienia SN z dnia 22 lutego 2001 r., III RN 71/00.”*

Notka bibliograficzna:

Glosa (komentarz) krytyczna

Komentowane orzeczenie:

2001.02.22 postanow. SN III RN 71/00 OSNP 2001/17/526

Tezy publikacji:

1. W przeglądaniu akt mieści się zapoznanie się z treścią wszystkich dokumentów (wszystkimi materiałami, które znalazły się w aktach sprawy, niezależnie od tego czy zostały zaliczone do dowodów, czy też nie mają tego charakteru). Udostępnienie stronie – w ramach dostępu do akt – danych osobowych ma charakter wtórny, strona wykonując swoje prawo może bowiem uzyskać „przy okazji” dane osobowe własne oraz osób trzecich (świadków, biegłych itp.).

2. Nie można zgodzić się zatem ze stanowiskiem SN, że omawiane instytucje [chodzi o przeglądanie akt sprawy i udostępnienie treści danych osobowych] występują w jednym postępowaniu [...], a rozwiązania szczególne zawarte w ustawie o ochronie danych osobowych mogą wyłączyć art. 73 i 74 kodeksu postępowania administracyjnego.

3. W postępowaniu administracyjnym prawa informacyjne strony do dostępu do akt sprawy określa w sposób wyczerpujący kodeksu postępowania administracyjnego. Potwierdza to art. 18 ust. 3 w zw. z ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, który przyznaje pierwszeństwo w stosowaniu przepisom innych ustaw, które odrębnie niż ustawa o ochronie danych osobowych regulują wykonywanie czynności udostępniania danych osobowych. Nie oznacza to, że osoba fizyczna będąca stroną postępowania zostaje pozbawiona prawa do uzyskania treści swoich danych, określonego w ustawie o ochronie danych osobowych. Może z niego korzystać niezależnie od kodeksowego uprawnienia dostępu do akt sprawy, w ramach odrębnego postępowania. Omawiane prawo nie odnosi się do prowadzonego postępowania administracyjnego.

4. Nie jest on [Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych] organem wyższego stopnia, ale wszczyna (na wniosek lub z urzędu) własne postępowanie administracyjne, które kończy wydaniem decyzji nakazowej. Stosownie do treści art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych środkiem jej zaskarżenia jest wniosek do Generalnego Inspektora o ponowne rozpatrzenie sprawy.

5. Rozstrzygnięcie administratora nie stanowi [...] decyzji administracyjnej. Osobie, której dane dotyczą, przysługuje wniosek do Generalnego Inspektora na bezczynność administratora, odmowne załatwienie żądania lub jego nieprawidłową realizację (np. niepełne udostępnienie danych).

Skorowidz zagadnień

Akta spraw w sądzie

III Kodeks postępowania karnego

Art. 359

Piśmiennictwo: pkt 1

Akta spraw administracyjnych

VII. Kodeks Postępowania Administracyjnego

Art. 73

Piśmiennictwo: pkt 1

Akta postępowania przygotowawczego (śledztwa lub dochodzenia)

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 1

Orzecznictwo: pkt 4

Art. 5

Piśmiennictwo: pkt 2

III Kodeks postępowania karnego

Art. 156

Orzecznictwo: pkt 1

Piśmiennictwo: pkt 1

Biuletyn Informacji Publicznej

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 8, 9, 10

Piśmiennictwo: pkt 1

Dane osobowe

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 1

Piśmiennictwo: pkt 2

Art. 4

Piśmiennictwo: pkt 2

Art. 5

Piśmiennictwo: pkt 1

V. Prawo prasowe

Art. 4

Orzecznictwo: pkt 1

VII. Kodeks Postępowania Administracyjnego

Art. 73

Piśmiennictwo: pkt 1

Decyzja odmowna

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 4

Piśmiennictwo: pkt 2

Art. 16

Orzecznictwo: pkt 1-4

- III. Kodeks postępowania karnego
 - Art. 184
 - Orzecznictwo: pkt 1
 - Art. 359
 - Piśmiennictwo: pkt 1
- IV. Kodeks cywilny
 - Art. 23, 24
 - Piśmiennictwo: pkt 4
- VII. Kodeks Postępowania Administracyjnego
 - Art. 73
 - Piśmiennictwo: pkt 1

Dokument

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 6 ust. 2
 - Piśmiennictwo: pkt 1
 - Orzecznictwo: pkt 1-4

Dziennikarz

- III. Kodeks postępowania karnego
 - Art. 180
 - Orzecznictwo: pkt 1
- IV. Kodeks cywilny
 - Art. 23, 24
 - Piśmiennictwo: pkt 1, 3, 5
 - Orzecznictwo: pkt 1, 6
- V. Prawo prasowe
 - Art. 4
 - Orzecznictwo: pkt 2

Funkcjonariusz publiczny

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 4
 - Orzecznictwo: pkt 1, 4
- IV. Kodeks cywilny
 - Art. 23 i 24
 - Orzecznictwo: pkt 2, 3
 - Piśmiennictwo: pkt 6
- III. Kodeks postępowania karnego
 - Art. 156
 - Orzecznictwo: pkt 1

Informacja publiczna

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 1
 - Piśmiennictwo: pkt 1-6
 - Art. 5
 - Piśmiennictwo: pkt 2
 - Art. 6
 - Orzecznictwo: pkt 1
 - Piśmiennictwo: pkt 1
- VI. Konstytucja
 - Art. 61
 - Orzecznictwo: pkt 1, 3
 - Piśmiennictwo: pkt 1

Jawność dokumentów

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 2
 - Piśmiennictwo: pkt 2

Komornik

- III. Kodeks postępowania karnego
 - Art. 180
 - Piśmiennictwo: pkt 1

Majątek publiczny

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 1
 - Orzecznictwo: pkt 6
 - Art. 4
 - Orzecznictwo: pkt 1,3,4
 - Art. 6
 - Piśmiennictwo: pkt 1
- VI. Konstytucja
 - Art. 61
 - Orzecznictwo: pkt 3

Osoba pełniąca funkcje publiczne

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 1
 - Piśmiennictwo: pkt 2
 - Art. 4
 - Orzecznictwo: pkt 1, 4
 - Art. 5
 - Piśmiennictwo: pkt 1, 2
- IV. Kodeks cywilny
 - Art. 23, 24
 - Orzecznictwo: pkt 2-3
 - Piśmiennictwo: pkt 6
- VI. Konstytucja
 - Art. 30
 - Orzecznictwo: pkt 1

Prywatność

- I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej
 - Art. 1
 - Piśmiennictwo: pkt 2
 - Art. 5
 - Orzecznictwo: pkt 1
 - Piśmiennictwo: pkt 1
 - Art. 22
 - Orzecznictwo: pkt 1
- IV. Kodeks cywilny
 - Art. 23, 24
 - Piśmiennictwo: pkt 1, 8, 9
 - Orzecznictwo: pkt 9, 10
- V. Prawo prasowe
 - Art. 4
 - Orzecznictwo: pkt 1

VI. Konstytucja

Art. 61

Orzecznictwo: pkt 4

Art. 47

Orzecznictwo: pkt 1

Sąd administracyjny

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 22

Orzecznictwo: pkt 1

VII. Kodeks Postępowania Administracyjnego

Art. 73

Piśmiennictwo: pkt 1

Sąd powszechny

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 22

Orzecznictwo: pkt 1

Wniosek

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 2

Piśmiennictwo: pkt 2

Sprawy publiczne

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 1.2.

Orzecznictwo: pkt 3

Piśmiennictwo: pkt 2

Tajemnica państwowa i służbowa

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 4

Piśmiennictwo: pkt 2

Art. 5

Piśmiennictwo: pkt 2

III Kodeks postępowania karnego

Art. 180

Piśmiennictwo: pkt 1

Tajemnica przedsiębiorcy

I. Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Art. 4

Piśmiennictwo: pkt 2

Wykaz skrótów

artykuł P	– artykuł prasowy
BISN	– Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
Biul.SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
Cz.PKiNP	– Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
LEX	– program prawny LEX
M.Prawn.	– Monitor Prawniczy
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
ONSA	– miesięcznik Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSA	– miesięcznik Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSS	– Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
Palestra	– miesięcznik adwokatury polskiej Palestra
PiP	– Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	– miesięcznik Prokuratura i Prawo
RIO	– Regionalna Izba Obrachunkowa
Rzeczposp.	– dziennik Rzeczpospolita
SA	– Sąd Apelacyjny
SA Wr	– Sąd Administracyjny Wrocław
Sam. Teryt.	– miesięcznik Samorząd Terytorialny